Poštnina plačana v gotovini | Leto LVI. | V Ljubljani, v dne 9. junija 1928. | Št. 130. | Posamezna številka 2 Din

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
Pri večjem naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen pondeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III. Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništva telefon št. 2050, upravništva št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6. Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Odpravite vizume!

Ostro nadzorstvo posameznih držav nad državljani sosednih držav ima v časih, ko je redno življenje dobrega sosedstva prekinjeno, brez dvoma svoje opravičilo v življenju države kot take, njenih svrhah, miru na znotraj in na zunaj. Skušnja dokazuje, da se je preneslo središče kakega nezakonitega gibanja navadno v tujo državo; da je vohunstvo prekomerno na delu; da rabi zaščito gospodarstvo; da tujec, ki prihaja, nima vedno čistih rok in dobrih namenov. So, oziroma so bile celo države, ki so se tujcev kratkomalo branile in prepovedale domačemu prebivalstvu občevanje z njimi.

Vendar pa je le bistvena razlika med rednim mirovnim in izrednim državnim prometom. Deset let po svetovni vojni je menda že čas, da se vsaj v najpriprostejših pogledih računa z rednim življenjem, ki omenjeno nadzorstvo avtomatično zmanjšuje. Vsaj tiste države, ki hočejo dokazati, da so že v običajnem življenju, da žive s svojimi sosedi v rednih razmerah, da vzdržujejo isto stanje z državami - nesovražnicami, ali pa, katerih družabni red ne moti lastnega v obliki presajene propagande, so ali sploh ukinile ali pa znatno zmanjšale nadzorstvo pri dohodu tujcev. Z drugimi besedami: So rešile vprašanje potnih listov.

Jugoslavija dosedaj še ni prišla z nobeno sosedno državo tako daleč. Res je, da ima Balkan v tem oziru nekaj zase; tudi je res, da je jug in njegove meje nekaj posebnega, kjer je nadzorstvo na obmejnih postajah brezpogojno potrebno. Ne bomo zanikali dalje, da ima italijanska stran svojo posebno stran. So pa gotovo v naši neposredni bližini države, s katerimi je čisto reden promet mogoč, in to sta Avstrija in Češkoslovaška, s katerima smo ravno te dni v pogajanjih na odpravo potnih listov.

Z državnega stališča podčrtavamo: Odprava potnih listov s tema državama bi bila na zunaj dokaz, da se množi krog sosed, s katerimi živimo v rednih razmerah. Obenem pa tudi, da zahteva ta korak interes vsake posamezne, kar je videti v tem, da se je sprejela ta vest povsod z ogromnim zanimanjem in odkrito željo, da se čimpreje izpolni. Naša država je ravno z Avstrijo in Češkoslovaško v najtesnejših zvezah. Smo pa tudi v položaju, ko ne smemo odvračati dohoda tujcev, ampak obratno: čim višje dvigniti zanimanje za nas v tujini. Koristi, ki bi jih imeli mi sami, odtehtajo možno škodo, katere se bojijo nekateri črnogledi. Poleg dokaza popolnoma rednih razmer pridejo v poštev posamezne panoge narodnega gospodarstva, študij naše domovine, v prvi vrsti pa naš domači tujski promet, pred čigar otvoritvijo stojimo.

Tu si moramo biti na jasnem: Jugoslavija ima vse predpogoje, da postane najzanimivejša in najmikavnejša tujsko-prometna država v Srednji Evropi. Gibanje tujcev pa tvori v številnih državah visoke aktivne postavke državnega in samoupravnega proračuna. Imamo morje; z našo obalo brez nadaljnjega tekmujemo z italijansko, mnogi, ki so bivali na obeh, imajo našo celo rajše, kar so občutili tudi Italijani, ko so z lažnjivimi vestmi odvračali goste od nas. Imamo celinske tujsko-prometne točke, imamo zdravilišča in letovišča, idealno turistiko naše Gorenjske, ki je še vse premalo znana po svetu. Pri vsem tem pa je gotovo, da so strogi vizumi ne samo nadležnost; pomisliti je, da konzulati niso v vsakem trgu in mestu pri roki, niti ne, da bi bili znani slehernemu reflektantu inozemskega potovanja. Odprava vizuma sama na sebi pa je ena najučinkovitejših reklam in propagand, ker se človek pač najraje prosto giblje, ko odhaja v prostost.

Slovenija bi ta korak naše vlade ne samo pozdravila, ampak najkrepkejše podpirala, zlasti s tistimi organizacijami, ki so že po svojem bistvu propagandnega značaja. Odkar imamo samouprave, se tujsko-prometno življenje podpira tudi od uradne strani; je celo tendenca, da napravimo iz Slovenije izrazito tujsko-letoviščno točko, kar ne bo prišlo v prid le oblastnemu in državnemu, ampak tudi številnim občinskim proračunom.

Vsled tega smatramo za potrebno, da ta pogajanja ne gredo tiho mimo nas, ampak jih s slovenskega stališča odločno podpremo in napravimo iz njih nekako ljudsko gibanje. Ni namreč izključeno, da bodo drugod interesi deljeni; gre pa tudi za to, da ne naprtimo vsega na vlado, se zanašamo samo na njo, ji prepustimo mehanično odločevanje, sami pa bi izrekli svoj — desinteressement.

———

Vukičević neomejen gospodar

r Belgrad, 8. jun. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji radikalnega kluba je predsednik vlade g Vukičević dobil popolno zaupnico in doživel zmago, kakršne se niti on niti njegovi prijatelji niso nadejali. Na klubovi seji se je z 1 protiglasom sprejela resolucija, s katero se zloglasna spomenica glavnega odbora sploh odstavlja z dnevnega reda. S tem se je ta zadeva končnoveljavno končala. Vse nade, ki jih je opozicija stavila na delovanje glavnega odbora, so se izkazale kot ničeve. Današnji dan je brez dvoma popolnoma utrdil položaj vlade, ki ima s tem za seboj jasno in odločno vse štiri klube koaliranih strank. Demokrati, Jugoslovanski klub, muslimanski klub so se že preje jasno in odločno postavili na stališče obrambe današnje koalicije. Tudi radikalni klub je na svoji poslednji seji z veliko večino izrekel zaupnico predsedniku vlade. Danes pa je radikalni klub v celoti zavrnil vsako intrigiranje ljudi v glavnem odboru.

O seji se je izdal komunike, ki se glasi:

»Na današnji seji radikalnega kluba se je pred dnevnim redom vršilo poimensko klicanje poslancev. Ugotovilo se je, da je navzočih 83 poslancev. Na to jih je prišlo še 7, torej 90. Sejo je otvoril predsednik g. Vukičević. Za besedo je prosil g. dr. Laza Marković, ki je izvajal:

Gospodje, na dnevnem redu je razprava o spomenici glavnega odbora. Vpoštevajoč, da bi razprava pri današnjem položaju mogla biti za interese naše stranke škodljiva, so se mnogi tovariši iz raznih krajev in struj sestali in poiskali način in izhod, ki bi bil v skladu z našimi izročili in najvišjimi interesi naše stranke. Razgovarjalo se je tudi z g. Stanojevičem. In tako je prišo do predložene resolucije. Ta resolucija pomenja kompromisni sklep, ki nikogar ne ponižuje. Resolucija omogoča tudi, da se razmere v stranki popravijo in uredijo. Prosim, da poslušate to resolucijo, ki se glasi:

Radikalni poslanski klub vztraja v razpoloženju, pomirljivosti in prijateljskem razpravljanju vseh sporov v NRS. Na svoji seji 8. junija 1928 je sklenil: 1. Da se odstavi z dnevnega reda razprava o spomenici glavnega odbora, ne da bi se o njeni vsebini sploh razpravljalo. 2. Da klub iz svoje srede izvoli odbor, čigar dolžnost bo skupno s predsednikom poslanskega kluba in prvim podpredsednikom glavnega odbora Stanojevičem, da v najkrajšem času predloži vse ukrepe za ozdravitev razmer v NRS.

Vladni predsednik je vprašal poslance, ali je kdo proti resoluciji, da ne bi bilo potem dvoma o rezultatu glasovanja. Javil se je edino poslanec Tomič, ki je izjavil, da je proti. Nato se je resolucija sprejela soglasno z izjemo Tomičevega protiglasu. S tem se je seja končala. Prihodnja seja se vrši v sredo in na njej se bo izvolil poseben odbor.«

Tako se glasi komunike, iz katerega je jasno razvidno, da je klub v svoji celoti za politiko vladnega predsednika in za politiko dosedanje vladne koalicije. S tem se je tudi to vprašanje odstranilo z dnevnega reda. Vprašanje preustroja NRS pa je tudi našlo ugodno rešitev. Klub NRS je z vlado zadovoljen. Kar se pa tiče notranjih razmer, je to čisto notranja zadeva NRS. Po današnjem sklepu je pričakovati, da se bodo iz NRS odstranili vsi tisti, ki so dosedaj proti njej iz sebičnih ozirov delovali.

Ropot - razbijanje - grožnje

r **Belgrad**, 8. junija. (Tel. »Slov.«). Današnja skupščinska seja je bila izredno burna. Vsa seja je potekla samo v razpravi o poslovniku, ne da bi se prešlo na dnevni red. Že pred sejo se je vedelo, da bo KDK nadaljevala s svojimi nemiri in obstrukcijo, posebno še radi tega, ker je na zadnji seji skupščinski predsednik javil, da bo radi poslednjih izgredov na seji predlagal izključitev več poslancev od skupščinskih sej, in sicer poslance, ki so na zadnji skupščinski seji tako razgrajali, da je bilo nemogoče sejo v miru in redu končati. Zato so bile danes polne vse galerije in je bilo tako med občinstvom kakor tudi v političnih krogih za sejo ogromno zanimanje.

Okrog pol 10 je predsednik ob navzočnosti skoro vseh poslancev pričel sejo. V začetku seje je vladal popoln mir. Takoj po prečitanju zapisnika je vstal radičevec dr. Maček in zahteval popravek zapisnika, češ da je potvorjen. Predsednik dr. Perič je odgovoril, da je trditev neresnična in je zapisnik natančen po stenografskih zapiskih. Skupščinski predsednik ugotavlja, da je šlo na prejšnji skupščinski seji za slučaj, v katerem predsednik lahko odreja, kdaj se skliče skupščina. Zato Mačkove opombe ne sprejme. Večina soglaša s predsednikom, nakar predsednik izjavi: »Ker se prejšnja skupščinska seja ni mogla vršiti radi nereda, ki so ga vprizorili nekateri poslanci, izjavljam, da obžalujem take prizore, ki rušijo ugled narodne skupščine. Predlagam, da se od treh sej izključijo sledeči poslanci: dr. Ivan Krajač (HSS), Maštrovič (HSS), Rude Bačinič (HSS), dr. Nikola Dragičević (SDS), Ivan Grandža (radičevec), Miloš Tupanjanin (zemlj.), Čeda Kokanović (zemlj.), Jakob Jelašič (HSS).«

Trušč, razbijanje klopi, vpitje.

Radi te izjave je nastal v skupščini nepopisen nemir. Opozicionalni poslanci pričenjajo protestirati in tolči po klopeh: »Doli krvava vlada!« »Sramota!« Škandal!« Dr. Perič izjavlja, da lahko v imenu poslancev, ki so predlagani v izključitev, govori en poslanec v imenu drugih. Opozicija zahteva, da morajo govoriti vsi.

Nato se je pričelo razpravljati, ali je predsednik kršil poslovnik. Prvi je govoril radičevec dr. Maček, ki pravi, da je predsednik s tem predlogom kršil poslovnik. Zahteva, da se ne izključi noben poslanec. V istem smislu je govoril Nastas Petrović, ki pravi, da so bili poslanci izzvani do teh nemirov. Nadalje pravi, da predsednik ni navedel, zakaj se poslanci izključujejo s to najvišjo kaznijo in da je s tem kršil poslovnik.

Predsednik odgovarja Petroviču, da ni navedel nobenega člena, ki bi se kršil. Radi tega stavlja na glasovanje, ali je ravnal pravilno ali ne. Večina je mnenja, da je predsednik ravnal po pravilniku in pravilno. Radičevec **dr. Krajač** protestira proti predlogu o izključitvi njega in tovarišev in apelira na skupščino, naj ne izključi vseh poslancev. Dr. Perič odgovarja, da predlaga izključitev tistih poslancev, ki so na poslednji seji delali poseben nemir.

Zemljoradnik **Lazić** izjavlja, da je proti predsednikovemu nastopu. V istem smislu je govoril radičevec Meštrović, ki je mnenja, da se je s tem poslovnik kršil, ker se je predlagala izključitev. Največji nemir je nastal ob **Kokanovičevem** govoru, ki je dejal, da je izključen radi tega, ker je klical, da so fašisti zločinci. Izjavlja, da ne bo odšel iz skupščine brez krvi. Samostojni demokrat **Dragičević** pravi, da je pel himno in da je radi tega kaznovan. Izjavlja, da je izključen od policije, ki je volila te poslance. Te kazni ne prizna in bo odšel iz skupščine samo, če ga bodo odstranili s silo.

Zahteva se poimensko glasovanje.

Medtem je opozicija kljub očividnemu dejstvu, da je v skupščini mnogo poslancev več kot dovolj za kvorum, predlagala, da se izvede poimensko klicanje poslancev, da bi se ugotovilo, koliko poslancev je navzočih. Navzočih je bilo 254 poslancev. Nato je predsednik dal na glasovanje svoj predlog o izključitvi navedenih poslancev od treh sej. Večina je predlog sprejela. Po izključitvi je predsednik takoj končal sejo in napovedal nadaljevanje za jutri ob 10. dopoldne. Ob največjih pretnjah in grožnjah po seji so opozicionalni poslanci zapustili skupščinsko dvorano. — Ob izključitvi osmih poslancev KDK je klub KDK imel popoldne pod Radičevim predsedništvom sejo, na kateri je razpravljal o korakih, ki se naj radi te izključitve store. V krogih KDK vlada ogorčenje. O sklepih te seje poslanci niso smeli dati nobenih izjav. Misli se pa, da se je sprejelo besedilo posebne izjave, ki se bo prečitala morda že na jutrišnji seji, na kateri se bo natančno označilo stališče KDK. Nekateri krogi so mnenja, da bo KDK za nekaj časa sploh zapustila skupščino.

———

Prosvetni minister je podpisal odlok, s katerim se počitnice na podeželskih ljudskih šolah v mariborski oblasti, razen v okrajih Dolenja Lendava in Murska Sobota, določajo za meseca avgust in september. Odlok stopi v veljavo s prihodnjim šolskim letom.

Zahteve hrvatskih demokratov

(Od našega zagrebškega dopisnika.)

Zagreb, 8. junija.

V naši javnosti se že dalje časa govori o nezadovoljnosti med prečanskimi demokrati, posebno med hrvatskimi. Znano je, da je svoječasno celo edini poslanec DS iz hrvatskih krajev g. dr. Angjelinović javno nastopil proti Davidovičevi politiki in izjavljal, da bodo v slučaju potrebe prečanski demokrati pričeli izvajati samostojno politiko brez ozira na sklepe strankinega vodstva. Toda g. Angjelinović tega ni storil. Temeljitejše korake je storil edino neznatni del demokratov v osješki oblasti. Ti so pod Orebovim vodstvom sklenili, da prenehajo s svojo akcijo ter da prepuste svojim pristašem na voljo, da se opredelijo, kakor najbolje vedo. Ta sklep ne bo imel praktičnih posledic, ker imajo pravzaprav demokrati v osješki oblasti malo pristašev. Razen tega je zelo dvomljivo, ali bodo pristaši sledili nekaterim osješkim odvetnikom.

Pač pa so ti pojavi povzročili skrb strankinemu vodstvu v hrvatskih krajih. Oni opažajo, da stranka po malem razpada, in da bo končno v njej ostalo samo nekaj inteligence, ki ne more v druge stranke, ker obstojajo v glavnem iz disidentov teh strank, pa jim je sedaj prestop težaven.

Med širokimi sloji stranke nikakor ni mogla najti zaslombe. Manjka ji vsaka krepkejša socialna orientacija. Poleg tega ji manjka marljivih delavcev med širokimi sloji. O gospodarskih organizacijah, ki bi bile vezane na stranko, ni govora. Tistih par simpatizerjev med močno hrvatsko plutokracijo ničesar ne pomenja. Ti so v stranki bolj iz osebnih interesov, kakor iz prepričanja. Največ demokratov je v Dalmaciji, kjer so dobili edinega svojega poslanca. Tu se stranka opira v glavnem na neznatno meščanstvo in na odvetnike. Podeželske inteligence ima jako malo. Število, ki so ga dosegli pri poslednjih volitvah v Dalmaciji, ni bilo izraz dejanske moči med ljudstvom, marveč se mora g. Angjelinović zahvaliti ministrskemu položaju za navidezni uspeh.

Ker je g. Angjelinović moral iz vlade, se umetne trdnjave polagoma rušijo in stranka vsak dan peša.

Vse te okoliščine so bile velikega pomena pri zadnjem sestanku delegatov DS v Zagrebu. Opazili so, da stranka propada in so iskali sredstev, kako bi se temu izognili. Toda v izbiranju sredstev za dvig stranke niso imeli srečnih rok. V prvi vrsti so postavili vrsto zahtev na lastno stranko. Nadejajo se, da se bo stranka okrepila, ako bo vodstvo v Belgradu tem zahtevam ugodilo. Zahtevajo več vpliva v oblasti, čeprav je treba poudariti, da ni nikdar manjša skupina v naših krajih imela več vpliva na oblast, kakor ravno hrvatski demokrati. Vpoštevati je treba, da so kljub malemu številu volivcev imeli v svojih rokah dve najmočnejši mesti velikih županov: v Zagrebu in v primorsko-krajiški oblasti. Hrvatska pučka stranka, ki je tudi v današnji vladni kombinaciji in ki ima dvakrat več pristašev, pa n. pr. nima nobenega vpliva na oblast, da o velikožupanskih mestih niti ne govorimo. Naravnost nerazumljivo je, kaj bi mogli še zahtevati od strankinega vodstva. Zdi se, da bi se izpolnile, če bi g. Angjelinović postal minister.

Razen zahteve so sklenili več resolucij, v katerih zahtevajo razne upravne reforme, v prvi vrsti dekoncentracijo upravnih oblasti, dokler se ne spremeni ustava. Ta zahteva hrvatskih demokratov je naravnost razveselila vse naše ljudi, ki ne odobravajo centralizma. Nihče ni bil za časa borbe za vidovdansko ustavo tako razpoložen za najkrutejšo centralistično državno ureditev, kakor ravno hrvatski demokrati.

Znano je, da je bil takrat g. dr. Ivan Ribar predsednik ustavotvorne skupščine in da se je nenavadno živahno zavzemal za ustavo. Istočasno pa je demokratski tisk preganjal vse tiste, ki so si dovolili ustavljati se tej ustavi in ki so dokazovali, da je ustava škodljiva za Hrvate. Pod silo razmer in pa radi agitacije so proti lastnemu delu. Dokaz, s kako majhnim poznavanjem razmer in ljudi so vodili svojo dosedanjo politiko.

Zdi se, da bi izpolnitev vseh teh zahtev zelo malo koristila stranki v hrvatskih krajih. Kljub svoji »eliti«, s katero se neprestano postavlja, nima v naših krajih nobene krepkejše zaslombe in nobenega krepkejšega razmaha, ker je njena inteligenca nedelavna. V Zagrebški »Slobodni Tribuni« gre za visoko

GILLETE

in vse druge britvice vseh znamk prodaja in sprejema v brušenje

DROGERIJA „ADRIJA“

Ljubljana, Šelenburgova ulica 1

Dražba vile

Dne 14. jun. 1928 ob 10 dopoldne se bo vršila pri okraj. sodišču v Ljubljani, soba št. 15, **prisilna javna dražba vile na Mirju, Bičevje št. 6,** z vrtno parcelo, zemlj. knj. Gradiško predmestje, vložno štev. 249 in 191.

Vila je sodno cenjena na 322.500 Din, vrtna parcela pa na 72.060 Din.

Interesenti se pozivljajo, da se dražbe udeležijo. — Cenilni zapisnik in dražbeni pogoji so na vpogled pri okrajnem sodišču v Ljubljani, odd. V., med uradnimi urami.

Reform-steklenice

so za konserviranje sadja in povrtnin

najboljše in najcenejše

Glavna zaloga za celo Jugoslavijo pri tvrdki

Lovro Petovar, Ivanjkovci.

Istotam se dobi Zupančeva knjiga: **Konserviranje sadja in vsakovrstnih povrtnin za domačo uporabo.**

Ceniki na zahtevo.

Nova opekarna - pečarija na Crnučah

Zidna opeka prvovrstna.
Lončene peči — štedilniki.
Interesente vabi na ogled.

Se priporoča

Fr. Jerko

Dražba košnje

V nedeljo dne 10. junija 1928 ob treh popoldne se bo oddala najvišjim ponudnikom košnja travnikov, ki pripadajo posestvu št. 36 Zagrad (preje last Josipa Vokača).

Dražbeni pogoji se naznanijo na licu mesta.

Sestanek pri brvi preko Savinje.

Ob tej priliki se bo oddal v zakup za tekoče leto tudi hmeljnik.

Ustanovljeno l. 1879
Telefon štev. 2533

Ključavničarstvo

AVGUST MARTINČIČ

LJUBLJANA, Rimska cesta 14

prvo in edino podjetje za napravo jeklenih valjčnih zastorov v Sloveniji

priporoča napravo novih valjčnih zastorov in popravo istih po konkurenčnih cenah ter ima vse pripadajoče blago stalno na skladišču.

Izdeluje in se priporoča za naročilo

solnčnih plaht, okrižij vsake vrste od priproste do najbogatejše izpeljave, škarjasta omrežja, železja za štedilnike, ventilacije raznih vrst, razna okovja, železna vrata in okna, okrogla železna stopnišča, predpečnike iz železa in bakra.

Stalna zaloga štedilnikov v priznani vestni in solidni izvršitvi! - **Avtogeno varenje in rezanje.**

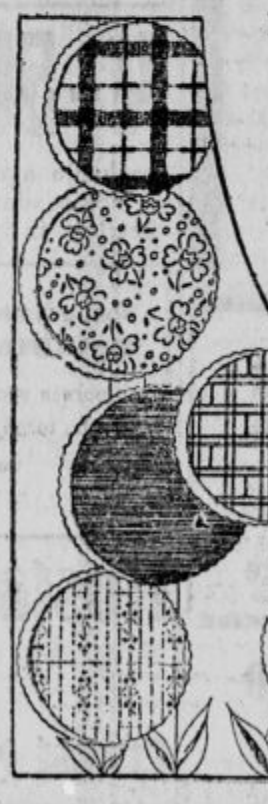

Perilno blago za damske in otroške obleke z znamko

‚Indanthren‘

obdrži barvo v perilu in na solncu. Dobi se pri

A. & E. Skaberne

Kdor se zanima

da kupi solidno zajamčeno trpežno pohištvo si lahko ogleda vsak dan v novih lokalih nasproti kolodvora Št. Vid-Vižmarje. Sprejemajo se naročila po danih načrtih (risbah). Istotam si ogledate najmodernejše pohištvo, ki bo razstavljeno od **2.—11. junija v Ljubljanskem velesejmu v paviljonu E št. 53.—54.**

Se priporočam in vabim na ogled

Tvornica pohištva Andrej Kregar Št. Vid nad Ljubljano

Avto promet vsako uro. Cene primerne. Cenik na zahtevo.

Sladkogorska tovarna lepenke in papirja
d. z o. z.
Sladki vrh

Izdeluje rjave (patent-) lepenke in vse vrste ovojni papir.

Pošta: Št. Ilj v Slov. gor. Telefon št. 1.
Brzojavi: Sladkogorska.

Sprejme se

vodja tiskarne

Predpogoj popolna usposobljenost v tiskarski stroki, primerna šolska predizobrazba in neoporečnost. Vstop, plača, stanovanje po dogovoru. Reflektira se le na spretno in sposobno moč. S spričevali opremljene ponudbe na **Predsedstvo upravnega sveta tiskarne »Merkur«, d. d. Ljubljana,** Gregorčičeva ulica št. 23.

L. Mikuš - Ljubljana

priporoča svojo zalogo dežnikov, solnčnikov in sprehajalnih palic
Popravila točno in solidno

Tridesetletna izkušnja dokazuje, da so čaše in aparati znamke **WECK** za vkuhavanje najzanesljivejši in radi tega najcenejši.

Tovarniška zaloga **»WECK«** pri tvrdki

„FRUCTUS“, Ljubljana, Krekov trg 10/I.

Na velesejmu paviljon *»H 456«.*

Vsak obiskovalec velesejma kupi

kranjsko klobaso

tvrdke K. Jarc, Ljubljana

ker so priznano najboljše

Ugoden nakup!

Cenjenemu občinstvu sporočam, da prodajam **zaradi preselitve** svojo bogato zalogo vseh vrst ur **zlatnine in srebrnine** po **globoko** znižanih cenah

Ivan Pakiž

LJUBLJANA, Stari trg štev. 20

in na ljubljan. velesejmu **PAVILJON H 446, 445**

Ne zamudite prilike!

Naznanilo!

Vljudno naznanjam, da sem otvoril detajlno in engros specialno trgovino

vrvarskih lastnih izdelkov

v lastni hiši v Celju, Kralja Petra cesta 33.

Cenj. občinstvu in gg. trgovcem se priporoča Ivan N. Adamič

Centrala:
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 31

Podružnici:
Maribor, Vetrinjska ulica št. 20
Kamnik, Šutna 4

Henrik Sienkiewicz:

Na polju slave

27

Povest iz časa kralja Jana Sobieskega.

»Ha, ali ne bi vaša milost potem mislila, da imam babje srce!« je zaklical Tačevski ter si lomil roke kakor v mrzlici.

Pan Gedeon mu tudi sedaj ni odgovoril niti besedice. Delal se je, kakor da ga sploh ne vidi. Rekel je samo Ciprianoviču: »Gospod, eo instante* se odpeljem k vašemu očetu v Jedlino, da mu izrazim svoje sožalje. Ne dvomim, da me potem obišče v Belčončki; zato prosim vas ter vaše spoštovane prijatelje, da se povrnete k meni. Tukaj ste samo začasno in slučajno, sicer pa ste prej ko slej, kakor veste, moji ljubi gostje. Ni mi treba poudarjati, da bi rad imel priliko, da vam izkažem svojo iskreno hvaležnost. Razen tega se tudi ne spodobi, dragi gospod Ciprianovič, da pride vaš oče po vas v nasprotnikovo hišo. Pri nas vam vse bolje postrežemo in se vam ne bo reba bati, da poginete od lakote, kar se vam tukaj prav lahko zgodi.«

Radi navzočnosti Tačevskega Ciprianovič ni vedel, kaj naj odgovori. Z obližem zalepljena usta in brada, vse mu je bilo hudo oteklo. Imel je grozno spačen obraz in trpel hude bolečine. Končno pa je pričel: »Kakor sami vidite, nam tukaj ni bilo treba stradati in žejati, probatum fuit,* sicer pa imate prav in še vedno smo vaši gostje. Moj oče najbrž ne pride semkaj, ker sploh ne ve, kaj se je vse z nami zgodilo. A kako naj stopimo pred vaše dame v Belčončki, ko smo pa tako zdelani? S studom se bodo obračale od nas!«

»Zaradi tega si nikar ne belite glave,« je odvrnil Pongovski, »gospem ne bodo zoprne vaše rane, temveč tisti, ki vam jih je povzročil. Rane pa se kmalu zacelijo ni zopet boste prav tako zali mladeniči kakor poprej. Pošljem po vas svojo služinčad s tremi sanmi in pripravimo vam udobne postelje. Samo začasno se od vas poslovim, ker grem s panom starosto v Jedlinko. Na svidenje!«

Pozdravil je vse navzoče in prošta še posebe, samo Jacka Tačevskega sploh ni hotel pogledati. Ko je bil že pri vratih, je stopil duhovnik za njim in rekel: »Krivični ste in neusmiljeni.«

»Tukaj nisem pri spovedi, da bi se pokoril za svoje grehe,« mu je odgovoril Pongovski in odšel. Starosta mu je sledil.

Jacek je ves čas stal kakor pribit. Ni vedel, ali naj pred Pongovskim poklekne in ga milo prosi, naj mu odpusti, ali pa se naj zakadi vanj, da se maščuje za to nečuveno ponižanje. Brzdal je svojo besnost samo za to, ker je bil na svojem domu. Razen tega ni smel pozabiti, da stoji pred njim varuh panne Sieninjske. Stopil je za gospodo, ne da bi se zavedal, kaj dela. Sledil je samo navadi, da gospodar spremi gosta. Menda je imel tudi trohico upanja, da mu razkačeni Pongovski vsaj na saneh pokima z glavo. A njegove nade se niso izpolnile. Samo pan Grothus, ki je bil v vsakem oziru dober, razsoden mož, mu je na dvorišču prisrčno stisnil roko in mu šepnil na uho: »Nikar ne obupajte, mladi gospod. Vse se še poravna, ko se prva jeza poleže!«

A Jacek mu ni mogel verjeti... Moral bi misliti, da je vsega konec, če bi le vedel, da je Pongovski nalašč pretiraval svojo jezo. Kljub razburjenju se je delal srditejšega kakor je bil v resnici.

Ciprianovič in Bukojemski so bili sicer res Pongovskega obvarovali volkov, a dvoboj je bil v teh časih čisto navaden dogodek in sam na sebi nikakor ne bi mogel povzročiti tako trdovratne ogorčenosti. V resnici je imel Pongovski svoje posebne načrte. Pan starosta Grothus ga je bil vendar prepričal, da se lahko tudi starejši možje oženijo in imajo celo otroke. Odslej je postalo njegovo razmerje do panne Sieninjske povsem drugačno kakor je bilo poprej. Bodočnost, na katero prej niti mislil ni, se mu je zdaj zdela mogoča in jako vabljiva. Njegovo prej hladno srce se je začelo zopet ogrevati, če je mislil na milo lepoto cvetoče mladenke. Še bolj pa je rastel njegov ponos. Potem rod Pongovskih ne bi izumrl, prišel bi v sorodstvo z večjim številom uglednih velikaških hiš. Panna Sieninjska je bila zadnja potomka mogočnih prednikov, ki so bili v svaštvu z najvišjimi v državi: z Žolkievskimi, Daniloviči, Sobieskimi in drugimi magnati!

Te vabljive sanje so gospoda varuha čisto zmešale. Prišel je do prepričanja, da bi bila vsa republika, ne samo on, ponosna na bodoče Pongovske! Istočasno pa ga je vedno bolj vznemirjala bojazen, da karkoli prekriča njegove načrte. Saj je bilo mogoče, da gospodična ljubi koga drugega. Sicer ni poznal v celi soseski nikogar, ki bi se po svoji uglednosti mogel meriti z njim. Zato pa je bilo vse polno tekmecev, ki so bili mlajši od njega. Kdo mu torej utegne biti nevaren? Ciprianovič? No, seveda, bil je mlad, lep, olikan, premožen, zato pa ni imel starega plemstva. Nikakor mu ni šlo v glavo, da bi si drznil takšen homo novus* snubiti rojeno Sieninjsko. Bukojemski so bili sicer dobrega starega rodu, a da bi jih resno vpošteval, se mu je zdelo smešno. Preostajal je samo še Tačevski. Bil je sicer ubog kakor Lazar, toda potomec ugledne plemiške rodbine. Njegovi predniki so bili mogočni gospodje iz Tačeva grba Powal. Eden izmed njih, pravi orjak, se je udeležil grozovite Grünwaldske bitke in je slovel razen v Poljski tudi v tujih deželah. Samo Tačevski bi bil torej vreden Sieninjske. Razen tega ga je dičila lepota, mladost, pogumnost, sanjavost, kratkomalo vse, kar ugaja ženskemu srcu. V Belčončki je bil star znanec: postal je bil zvest prijatelj, skoro brat panne Sieninjske.

* takoj.
* to smo poskusili.

* Novinec, ki je zašel v previsoke kroge.
* Poljski kralj Jagello je strl 15. julija l. 1710 pri Grünwaldu mogočni nemški viteški red in s tem zajezil prodiranje Nemcev na vzhod Razen Jagellovega nečaka litevskega vel. knez Vitovta so v tej bitki pomagali Poljakom tudi ruski knezi in Čehi z Žižko na čelu.

LJUDSKA KNJIŽNICA iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: 23 zvezek: A. Sheehan, Nedlag. Povest irskega dekleta, 24 Din, vez. 32 Din. — 24 zvezek: A. Marby, Hanka. Lužiško-srbska povest, 22 Din, vez. 30 Din. — 25 zvezek: Haggard, Hči cesarja Montezume, 32 Din, vez. 42 Din. — Storžek in njegovo burkasto življenje, 14 Din, vez. 22 Din. — 27 zvezek: Pregelj, Otroci solnca, 24 Din, vez. 32 Din.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec. Urednik: Franc Terseglav.

Svet v slikah

Dr. Aristides de Agüero
kubanski poslanik v Berlinu in zastopnik Kube pri Društvu narodov, ki je bil izvoljen za predsednika sveta Društva narodov.

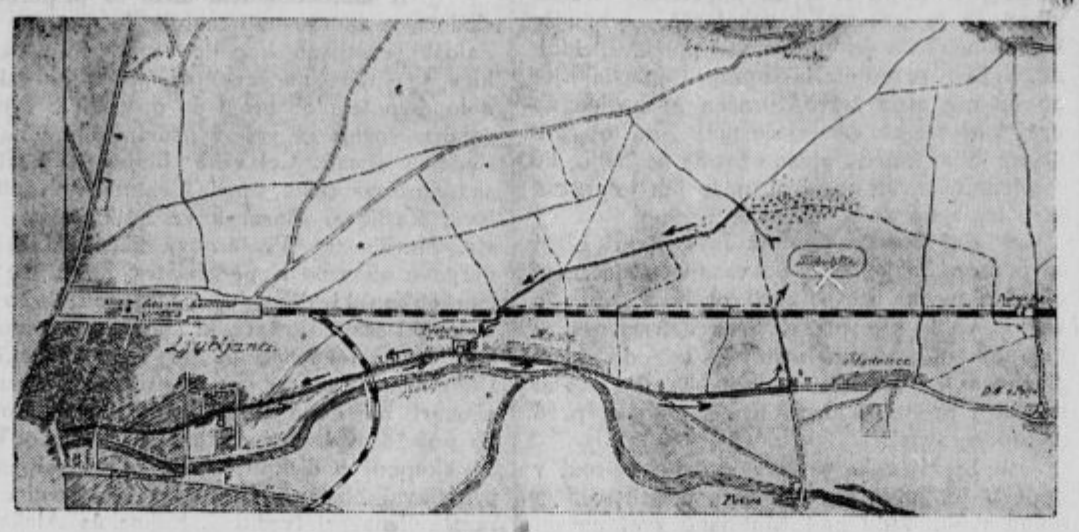

Motociklistična dirka v Ljubljani 10. junija.
Pšice na sliki nam kažejo cesto, po kateri bodo jutri popoldne smeli voziti avtomobili, motocikli, vozovi in kolesarji na dirkališče X in nazaj v Ljubljano.

Švedski kralj Gustav V.
ki slavi sedaj svojo sedemdesetletnico. Kakor znano je bil njegov praded Napoleonov general Bernadotte.

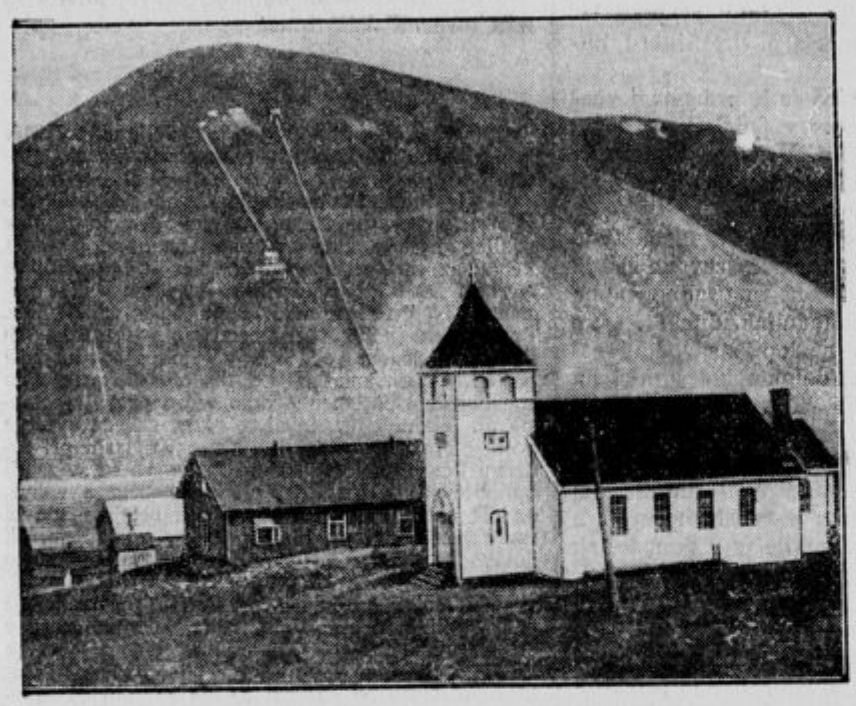

Radijska postaja Green Harbour na Spitzbergih,
ki je poročala o dogodljajih Nobilove »Italije«; tudi pri sedanjih reševalnih poizkusih ji pripada jako važna vloga, le da je komaj kaj verjetnosti na uspeh.

Kitajski maršal Čangsolin,
ki bi bil pri umikanju svoje severnokitajske armade iz Pekinga postal kmalu žrtev atentata; njegov posebni vlak so pognali namreč v zrak.

Poslopje belgrajske univerze
od koder so izhajale nedavne velike demonstracije proti ratifikaciji nettunskih konvencij. Te demonstracije so Italijani jako izrabljali v inozemstvu proti nam.

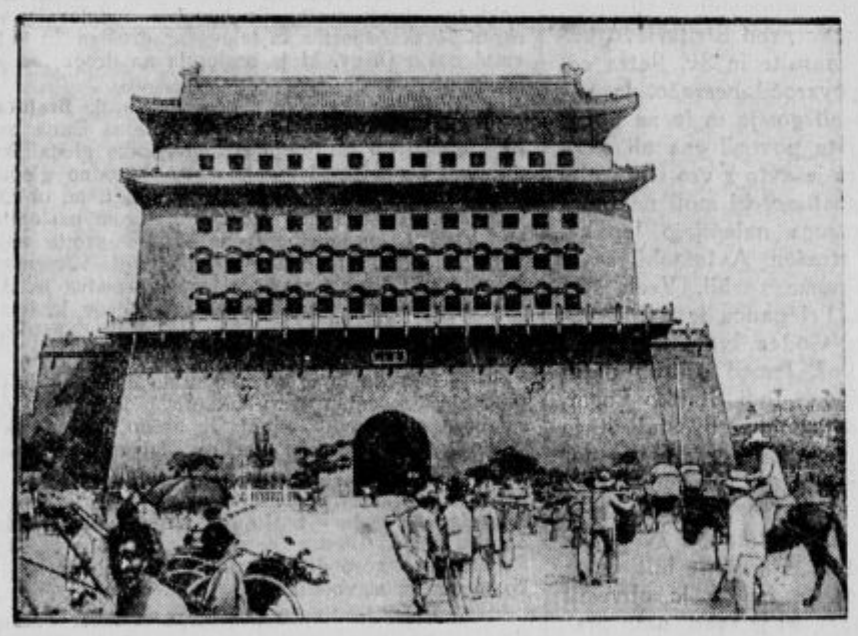

Hataman Gate, glavna vrata v Peking,
ki je sedaj v rokah kitajske južne armade in pričakujejo vsak dan, da ga tudi zasede, kajti poraženi Čangsolin se je umaknil proti Mandžuriji.

Francoski maršal Foch (na levi)
ob priliki svojega nedavnega poseta v Londonu, v spremstvu tamošnjega franc. poslanika.

Znameniti ruski pisatelj Maksim Gorki
se je vrnil po sedemletni odsotnosti v Rusijo. Posebno slovesno so ga sprejeli v Moskvi kot največjega proletarskega pesnika in tamošnji sovjet mu je priredil svečan večer. Na naši sliki je videti Gorkega na levo od svečnika.

Ivan Sadar:*

Pomladna

(Hipni posnetek.)

Za binkoštne praznike po naravi priredil Sadar Ivan, sambogvekaj in spê.

Trijaško blato
Dela leto bogato.
N. pr.

Res nisem vedel, kako bi stvar naslovil; zakaj šel je dež in iz vsake kapljice je zrastla nova cvetka, nova poljana, polna pravljično-čarnih rož. Zato nisem vedel, kaj naj pišem, pod kakim naslovom naj pišem. Pisati pa sem moral, moral... Sililo me je! Urednik mojega časopisa me je silil.

Binkoštna nedelja! — Tovariš in jaz sva obstala pod Rožnikom, tam kjer se odcepi od Večne poti pot na Vič ali bogvekam.

»Kam zdaj?«

»Postojva!«

Od dežnikov je poredkoma kapalo. Pred nama velika luža in travnik in predmestje in nebo in grad in gorice in nebo — in — in: Bog ve, kaj je pred nama.

Nad gladino vode so letale lastavice: »Ogromno število!«

»Ne, prijatelj, polovico manj!«

»Poslušaj žabe!«

»Drevi bodo igrale! Glej, že postavljajo kulise. Temne, zeleno-temne!«

»Ne misli več na upanje! — Glej, lastovke so se vrnile. Toda vse ptice niso lastovke!«

Najraje bi zavriskal pri teh besedah!

Kadar se vrnejo lastovke! — Hej, takrat je pomlad... Vrne se lahko kvečjemu še zima... Pa se ne bo! — Saj se ne bo! — Reci, da se ne bo!

Na Viču so tako lepo pritrkavali. Nekje pa je rezko pel zvonec, kakor da zvoni zadnjo uro...

Žabe so se pripravljale... Kakor bi lizale bonbončke in poskušale grla, če so že za večerno produkcijo

Trnovo je kazalo svoja zvonika samo v konturah; do Ljubljane je bilo silno daleč in velikanska je bila.

»Kam?«

»Kam?«

»Nazaj!«

»Še ne! Ljubljana je pusta, dolgočasna!«

»Ne govori proti splošnemu prepričanju!«

»Ni mi mar!«

»Kam?«

»Na Vič! Ali bogvekam!«

»Ne, tam je preveč hiš! Pojdiva po samoti!«

»Na Rožnik!«

In sva šla. Na Viču je zvonilo, na Rožniku je zvonilo, v Ljubljani je zvonilo — in tisti zvonec kakor mrtvaški!

Tovariš je začel v svoji nezadovoljnosti in o davno prošlih lepih dneh... Zvonilo je!

»Takole bi — in takole!« je poudarjal sopotnik, ko sva šla počasi v hrib. »Potem bi bil miren in zadovoljen!«

»To je hrepenenje, dragi! To je pomladna! Ti si želiš... Ti hrepeniš po nebesih. Pa ne veš; morda ne veš. Na zemlji jih ni! Daj to in to! — Nikar samo: Bi to in to!«

Razdražilo ga je moje govoričenje. Postal je hud in bil je hud, dokler nisva prišla vrh Rožnika. Nehalo je zvoniti: Zakaj midva sva nehala s hrepenenjem ustmeno; in že je bilo pokopano v najinih srcih. Spomini so spet zadremali.

V gostilniških oknih sta bili razstavljeni dve: Natakarica — na zadnjem oknu proti desni — in neko drugo dekle. V uti na levi je hladil zaljubljeni par svoji vneti srci. — Hitro sva vstopila. »Ali si videl?«

»Videl.«

In spomini — kače so dvignili svoje strupene glave ter sikali proti najini umirjeni vesti.

Pomladna! Pomladna!
Nikogar nikjer! — »Zapojva!«
Ker je šel dež, sva tisto:

»Dekle na sred' morja
Rada bi moja b'la —«

Nehala sva sicer:

»Jaz pa sem fant zato,
Plavam za njo —«

Ali v srcu je zvenela ona druga varianta:

»Pa je preveč vodé
Ne morem do nje!«

Ko sva nehala, sva se ozrla. Nikogar! Dež gre bolj in bolj!

Še eno sva zapela! — Ko je bil finis, sva se zasmejala — oba. Doli do Tivolskega parka sva se smejala. No, tu nama je zapela godba, dočim je po mokri poti pod kostanji tekle pomladno zelenje.

»Lej, drevje gre ob barvo!«

»Poslušaj muziko! Koračnica! Stopiva!«

»Gotovo, nalašč za naju!«

»Da!«

Tovariš je menda mislil na tivolsko muziko, ker se je nasmehnil.

Jaz pa sem mislil na ves svet in šepnil nehote: »Kralj!«

Prestopila sva železniško progo in bila — v mestu. Tema in pusta megla! Vse tiho! Nikjer več razbrzdane pesmi! Samo v glavi še, samo v glavah še... In narodni pregovor je obetal lepo, bogato letino.

* Iz zapuščine rajnega nadarjenega pisatelja.

Pomagajte Bolgarom!

politiko, ustvarjajo načrte, nikakor pa ne morejo pričeti s krepkejšim delom. Nekdanji naši »realisti« so končali kot visoki kabinetski politiki. Zato je razumljivo, da stranki niti največja oblast ne more prinesti večjega uspeha. Zato so njihove zahteve več ali manj indiferentne. Ne bodo razširili stranke, niti ne bodo imeli tega uspeha, da bi zagrabili širše sloje.

———

Zagreb — protestira. Danes so imeli zastopniki posameznih političnih skupin zagrebškega občinskega sveta sestanek, na katerem se je sklenilo, da se skliče izredna seja zagrebškega občinskega sveta proti sprejemu nettunskih konvencij. Izvoljen je bil odbor, ki bo sestavil resolucijo proti konvencijam. V ta odbor so bili izvoljeni dr. Rittig, dr. Juriša, dr. Miškulin in Krndelj.

Mohamedanci napadli katolike

v Jeruzalem, 8. junija. (Tel. »Slov.«) Na podlagi starih tradicij gredo vsako leto frančiškani Svete dežele v slovesnem sprevodu v dvorano poslednje večerje, da bi tam praznovali kratek obred slovesnosti. Letos so bili sprejeti od mohamedancev-čuvajev, ki so izjavili, da katoličani ne smejo več prestopiti svetega prostora, če ne sezujejo čevljev, kot je to običaj v mošejah. Ker je pomenila ta zahteva kršitev obstoječega stanja, kot je še vedno veljavno za verske prireditve v Palestini, so frančiškani odklonili to zahtevo, izrekli svoj protest in se odstranili, zbrali pa se v bližini, da bi tam opravili svoje obrede .Ko so pa pokleknili, da bi molili, so jih napadli mohamedanci in je morala nastopiti angleška policija. Ker se je tak slučaj sedaj že ponovil, zahtevajo katoličani v Palestini, da Anglija napravi red.

Napad na italij. poslanika

v Berlin, 8. jun. (Tel. »Slov.«) Napad na italijanski konzulat v Berlinu, ko so nekateri demonstranti metali kamenje v palačo italijanskega poslaništva, se je dosedaj v toliko pojasnil, da smatra policija za dokazano, da vsa krivda zadene komuniste. Baje so bili prizadeti italijanski komunisti, ki so morali zbežati iz Italije. Glavno glasilo nemških komunistov »Rote Fahne« priznava samo, da je šlo za komunistične skupine, ki so protestirale zoper kruto obsodbo komunističnih voditeljev v Italiji. Pred italijanskim poslaništvom so bila nalepljena vabila s pozivom, naj se udeleže vsi komunisti manifestacij zoper Mussolinija.

Tudi v Londonu ne marajo fašistov

v London, 8. jun. (Tel. »Slov.«) Ker je rimski guverner napovedal svoj obisk v mestni hiši mesta Londona, so občinski svetniki delavske stranke sklenili, da se tega sprejema ne udeleže, ker guvernerja ni smatrati za zastopnika mesta Rima, kakor ne zastopa Mussolini italijanskega naroda.

PAPEŽ SE POGAJA Z MEHIKO.

v Milan, 8. jun. (Tel. »Slov.) Papež in mehikanski nadškof Moregna sta imela dolg razgovor, kar se smatra kot predznak za spravo z generalom Obregonom. Obregon je baje pripravljen h koncesijam, da dobi podporo pri bodočih volitvah.

Hermann Müller - kancler

v Berlin, 8. jun. (Tel. »Slov.«) Kakor poroča »B. Z. am Mittag«, se zdi, da je skoro nedvomljivo, da po postal nemški državni kancler socialni demokrat Hermann Müller, ker je pruski ministrski predsednik Braun to mesto definitivno odklonil. Za notranjega ministra se namerava določiti socialni demokrat Severing. — Koncem tedna bo državni predsednik začel pogajanja z voditelji strank, nakar se bo sestavila potem vlada in se bo sestavil program vlade. Politični krogi upajo, da bo Müller dospel danes v Berlin, stopil takoj v stik s stranko in odgovornimi politiki ter začel formalna pogajanja. Vlada naj bi podala 12. t. m. ostavko, da se pogajanja nemoteno nadaljujejo in hitro končajo. Centrum je zavzel bolj opazovalno vlogo. V njem sta dve struji: Za in proti soudeležbi na vladi. Zadnji zahtevajo, naj se vodstvo popolnoma posveti reorganizaciji stranke in programa.

Drobne vesti iz sveta

Streljanje v Libiji.

v Milan, 8. jun. (Tel. »Slov.«) V Cirenajki je prišlo do boja med italijanskimi kolonijalnimi četami in libijsko karavano tihotapcev ob egiptski meji. V boju je bilo ubitih 40 tihotapcev in 70 kamel. Na italijanski strani so bili ubiti 4 vojaki, ranjeni pa so bili 3 častniki in 5 vojakov.

Šumenković na potu v Paris. Jugoslovanski minister dr. Šumenković, ki biva tukaj, odpotuje danes ponoči v Paris.

Mala antanta kot velesila. »Echo de Paris« poroča, da se je med Francijo in Anglijo dosegel sporazum o tem, da se mala antanta pripusti k nadaljnjim pogajanjem o protivojnem paktu.

Z bodalom na predsednika. Egiptskega ministrskega predsednika Tanala je na železniški postaji Nyema napadel neki delavec z bodalom, da bi ga zabodel. V zadnjem trenutku so njegov napad preprečili.

Optanti ne pridejo več v Ženevo

v Ženeva, 8. jun. (Tel. »Slov.«) Svet Društva narodov je danes razpravljal o romunsko-madjarskem optantskem vprašanju. Chamberlain je kot poročevalec zgodovinsko orisal ta spor ter je, ker je Madjarska odklonila prvo odločitev Sveta Društva narodov od septembra l. l., Romunija pa drugo odločitev od meseca marca t. l., predlagal resolucijo, v kateri obžaluje, da stranki nista prišli do sporazuma, in se jima priporoča, da končata dolgoletni spor z obojestranskimi koncesijami. Titulescu je na resolucijo pristal, dočim je Apponyi naglasil dolžnost Sveta Društva narodov podpreti ustanovo mednarodnega razsodišča potom mešanega razsodišča, ki je predvideno tudi v mirovnih pogodbah, dostavil pa je, da na medsebojne koncesije ne stavlja nobenega upanja. Nato je bil z vsemi glasovi sprejet Chamberlainov predlog, dočim se je Apponyi odtegnil glasovanju. Nato je bil z vsemi glasovi sprejet Chamberlainov predlog, dočim se je Apponyi odtegnil glasovanju. Nato je predsednik Sveta ugotovil, da se Svet s to stvarjo nima nič več pečati. Nato pa je Titulescu nenadoma stavil Madjarski nov predlog, da naj v zadevi dobro informiran član Sveta Društva narodov (mišljen je očividno Chamberlain) prevzame vlogo razsodnika v tej stvari; Madjarski priznana odškodnina naj se v tem primeru zaračuna za reparacije. Apponyi je odvrnil, da mora predlog sporočiti svoji vladi in da se zato sedaj o njem ne more izjaviti, ponovil pa je svoj predlog, da se imenuje nevtralen razsodnik. Predsednik Sveta Agiiro je nato ponovno opozoril na sklep Sveta, da se ureditev spora prepušča obema strankama, na kateri je apeliral, naj spor končata.

Kramař bije po komunistih

v Praga, 8. junija. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji češkoslovaškega zunanjega odbora je zahteval dr. Kramař, da naj dr. Beneš kategorično izjavi, da nima Češkoslovaška prav nobenega povoda, pripustiti kako revizijo mirovnih pogodb. Tudi italijanskim prijateljem se mora izjaviti, da velja v vseh državah Male antante volja, da ne pripustijo nobene poprave mej, ker so te države dosegle samo to, na kar so imele polno pravico. Rekel je: O reviziji mej ne moremo govoriti in smatramo za sovražnost, če se z nami govori o tem. Dr. Kramař je želel, da se hitro začno z Jugoslavijo pogajanja o trgovinski pogodbi. Pri teh pogajanjih se mora govoriti ne samo o carini in tarifah, temveč tudi o plovbi na Donavi. Zbližanje med srednjeevropskimi državami si more on predstavljati samo v obliki prednostnih carin, na katere morajo pristati ostale države, dvomi pa zelo, da bi to storile Anglija in Italija, celo tudi Francija. Svariti se mora pred tem, da bi se ustanovili sovjetski konzulati, ker bi služili samo komunistični propagandi. Trditev, da je finančni minister dr. Engliš podal demisijo radi prenapetih vojaških zahtev, je neresnična.

Komunistični poslanec dr. Stern je potem podal senzacionalno poročilo, da je prišla komunistična stranka v posest dokumenta, ki izhaja iz notranjega ministrstva in je pomagal zelo visok uradnik k temu, da je stranka dobila ta dokument. Posebna izdaja »Rude Pravo« je objavila besedilo tega dokumenta, v katerem se obravnava vprašanje, kako bi bilo najbolje preprečiti nevarnost komunističnega puča dne 5. julija.

Ta dokument predlaga kot ukrepe proti komunističnim manifestacijam, ki se nameravajo kot protest proti prepovedi prireditev spartakistov, da ministrski svet sklene razpust češkoslovaške stranke, proglasitev obsednega stanja v Kladnu, Zlanu, Launu, Mor. Ostravi, na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji, konfiskacijo vseh komunističnih društvenih hiš in zatvoritev komunističnih tiskarn, aretacijo cele vrste komunističnih poslancev in uredников »Rude Prava«, razpustitev komunističnih sportnih zvez, likvidacijo komunističnih zadrug in pooblastitev oblasti, da postopajo z vso strogostjo proti komunistom. Poslanec dr. Kern je izjavil, da se bodo delavci z vso odločnostjo protivili temu načrtu.

Uradno dr. Sternovo odkritje označuje kot mistifikacijo, ki služi samo za to, da vznemirja javnost.

Nobile še živi?

v Newyork, 8. jun. (Tel. »Slov.«) Po ameriških poročilih je neki brezžični amater v Pensilvaniji sprejel sledeče sporočilo z dolžino valov 33.35: SOS! Nobile brez varstva razea ostankov »Italije«. Sedanja pozicija 84, 15, 10 severne širine, 15, 20, 40 vzhodne dolžine. Temperatura ničla. Pošljite hitro živež, vsi smo živi, nekateri ranjeni, ne slišimo nobenih klicev. SOS SOS RAO RAO RAO Nobile.«

»Citta di Milano« poroča iz Kingbaya, da je njen radio telegrafist sprejel slabotne signale, ki prihajajo morda od zasilne Nobilove brezžične postaje. Razumeti se je mogla samo beseda: »Francesco«, iz česar se sklepa, da je »Italija« pristala na Franc Jožefovi zemlji. Če je to res, je ta hipoteza ravno tako katastrofalna, kakor ostale hipoteze, ker je Franc Jožefovo deželo mogoče doseči z ladjami komaj po dveh mesecih. Ruski pomožni odbor bo morda že v nedeljo odposlal rušilca ledu »Mallegan«, ki bo imel na krovu lahko letalo, in organiziral otok Bajgač na Novaji zemlji kot pomožno bazo.

Peking v vojnem stanju

v London, 8. junija. (Tel. »Slov.«) Nad Pekingom se je proglasilo vojno stanje. Mestna vrata so zaprta, vse zveze so prekinjene. Ko bodo odkorakale čete, ki so ostale v varstvo tujcev, bodo vkorakale v mesto južne čete. Ob železniški progi, ki vodi v Tiencin, je, kakor se čuje, prišlo do bojev med južnimi četami in nacionalisti. Krščanski general Peng ima baje namen, proti želji ostalih nacionalistov zavzeti v naskoku Tiencin. Reuter poroča, da se je včeraj izvršil na Čangcolina nov atentat, ki pa ni bil ranjen, dočim je bil atentator aretiran. V Tokiju pa izjavljajo, da je Čangcolin res umrl že 4. junija.

Hoover naj bo predsednik

v Newyork, 8. jun. (Tel. »Slov.«) Predsednik Coolidge je poslal predsedniku republikanskega volivnega komiteja Williamu Butlerju, ko se določajo kandidati za predsedniško mesto, pismo, v katerem ponovno zatrjuje, da ne more sprejeti zopetne kandidature in svari, naj ne izigravajo njegovega imena zoper Hooverja. Pismo se smatra za priporočilo Hooverjeve kandidature.

—o—

Nov potres v Korintu. Včeraj je mesto Korint občutilo hud potres, ki je trajal šest minut. Med prebivalstvom je zavladalo velikansko razburjenje. Razdrtih je bilo tudi več hiš.

Karol naj se loči

v Bukarešta, 8. jun. (Tel. »Slov.«) Bukareški odvetnik dr. Rosenthal je vložil pri bukareškem sodišču tožbo kraljice-matere Helene na ločitev zakona princa Karla. Tožbo je podpisala kraljica Helena z dovoljenjem regentskega sveta. Naslanja se na čl. 14. in 15. dvornega statuta iz l. 1927 in na čl. 212 civilnega zakona, ki govori o težki prekršitvi in zapustitvi zakonske skupnosti. V tožbi se navaja, da pomeni sedanje življenje princa Karla hudo žaljenje kraljevske hiše. Dan razprave je določen na 21. t. m. Razprava bo tajna. Karla javno pozivajo, da se razprave udeleži; pričakuje pa se, da bosta odsotna tako princ Karol kot njegov zagovornik.

Na potu sporazuma z Grško

v Atene, 8. jun. (Tel. »Slov.«) Kakor piše »Katimerini«, dobro napredujejo jugoslovansko-grška pogajanja za ureditev medsebojnih spornih vprašanj. Jugoslovanska zunanja politika se v zadnjem času prizadeva urediti vsa sporna vprašanja s sosedi. Jugoslovanski poslanik v Atenah Popovič je bil včeraj popoldne v avdijenci pri grškem zunanjem ministru Mihalokopulosu, s katerim je imel daljši razgovor. To vest grški popoldanski listi označujejo kot preuranjeno.

Naše posojilo - razdeljeno?

v London, 8. jun. (Tel. Slov.«) V londonskih City krogih se razgovarjajo o predlogu, ki se je pojavil v Parizu in Rimu, da bi se novo jugoslovansko posojilo porazdelilo paritetično na Ameriko, Anglijo, Francijo in Italijo in da bi tako te države postale takorekoč enakopravni gospodarski soudeleženci in garanti za integriteto Jugoslavije in za status quo na Jadranu.

Pangalosa izpuste

v Atene, 8. jun. (Tel. »Slov.«) Grška poslanska zbornica je včeraj sklenila s 97 glasovi proti 77 glasovom, da se odločitev o tem, ali naj se bivši diktator Pangalos izpusti na svobodo, odgodi za pet dni, da se morejo predložiti zbornici vsi tozadevni akti. Parlamentarna komisija, ki vodi preiskavo proti Pangalosu, je predlagala, da se Pangalos izpusti proti garanciji 20.000 drahem.

Anglija vrne Ciper?

v Atene, 8. jun. (Tel. »Slov.«) Angleški guverner na otoku Cipru je dospel v Atene. Čujejo se govorice, da se bodo med Grško in Anglijo začela pogajanja o vrnitvi Cipra Grški. V političnih krogih se te govorice označujejo kot prenagljene.

Kaj je z rom. posojilom?

v Bukarešt, 8. jun. (Tel. »Slov.«) Kakor se poroča iz Londona, se pogajanja o romunskem zunanjem posojilu pletejo ugodno. Vlada pripravlja sklicanje izrednega zborovanja romunske narodne banke, da se izpremeni statut v smislu zahtev posojevavcev.

Drobne vesti iz Belgrada

z Belgrad, 8. jun. (Tel. »Slov.«) S sklepom poštnega ministrstva se je odobrila otvoritev telefona pri pošti **Lukovica pri Ljubljani.**

V kmetijskem ministrstvu je imenovana **posebna komisija,** ki bo v sporazumu s člani komisije vojnega, prosvetnega in rudarsko-gozdarskega ministrstva obravnavala vprašanje splošne preosnove vremenske opazovalske službe. Ta komisija bo izdelala pravilnik o ureditvi osrednjega vremenskega opazovalniškega zavoda in oblastnih vremenskih opazovalnicah, kakor tudi pravilnik o poslovanju celotne vremenske opazovalniške službe.

Borza

8. junija 1928.

DENAR.

Na deviznem tržišču je danes omeniti nazadovanje Berlina ter učvrstitev Londona. Ostali tečaji neizpremenjeni. Promet je bil prav znaten in jo Narodna banka intervenirala v vseh devizah razen Newyorka, kjer je bilo privatno blago. V devizi Trst, ki je danes tendirala slabeje, ni prišlo do zaključka, pač pa je bil zaključen Bruselj po 798.40 (791.90—794.90).

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

8. junija 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 6. VI.
Amsterdam	—	2293.50	—	—
Berlin	1357.—	1360.—	1358.50	1360.—
Budimpešta	—	992.55	—	—
Curih	1093.50	1096.50	1095.—	1095.—
Dunaj	798.10	801.10	799.60	799.60
London	277.02	277.82	277.42	277.37
Newyork	56.72	56.92	56.82	56.82
Pariz	—	223.45	—	—
Praga	168.05	168.85	168.45	168.45
Trst	299.—	299.30	—	—

Zagreb. Amsterdam 2290—2296, Berlin 1356.86 do 1359.86, Curih 1093.50—1096.50, Dunaj 798.10 do 801.10, London 277.02—277.82, Newyork 56.68 do 56.88, Pariz 222.45—224.45, Praga 168.05 do 168.85, Trst 298.10—300.10.

Belgrad. Bruselj 791.90—794.90, Berlin 1357—1360, Budimpešta 991—994, Curih 1093.50—1096.50, Dunaj 798.10—801.10, London 277.02—277.92, Newyork 56.72—56.92, Pariz 222.45—224.45, Praga 168.05—168.85, Trst 298.25—300.25.

Curih. Belgrad 9.13125, Berlin 124.01, Budimpešta 90.60, Bukarešt 3.20, Dunaj 73.01, London 25.33125, Newyork 518.82, Pariz 20.40, Praga 15.375, Trst 27.32, Sofija 2.75, Varšava 58.15, Madrid 86.55.

Dunaj. Devize: Belgrad 1251.25, Kodanj 190.75, London 34.71, Milan 37.425, Newyork 710.80, Pariz 27.945, Varšava 79.70, Valute: dolarji 709, francoski frank 27.91, lira 37.50, dinar 1250.50, češkoslovaška krona 2105.50.

Praga. Devize: Lira 178, Belgrad 59.50, Pariz 132.75, London 164.70, Newyork 33.75.

Dinar: Newyork 176, Berlin 7.35, London 277.25.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Danes je bila za državne papirje izrazito slaba tendenca. Tečaji so več ali manj popustili pri vseh pri majhnem prometu. Med bančnimi papirji beleži ponoven dvig Praštediona.

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 128 den., Praštediona 980 den., Kred. zavod 165 do 175, Vevče 105 den., Ruše 265—280, Stavbna 56 den., Šešir 105 den.

Zagreb. 7% invest. posoj. 92, agrari 56—57.50, vojna odškodnina 444—446.50, 468—469, Hipo58.50 den., Jugo 88, Praštediona 985—955, Ljublj. kred. 126—130, Šečerana 510, Drava 385, Slavonija 11.50—12.50, Trbovlje 505 bl., Vevče 105—106.

Belgrad. Narodna banka 7050, 7000 (6970), vojna odškodnina 446, 447.25 (1700), ult. junij 450, ult. julij 456, ult. avg. 458—461, ult. sept. 464, 7% inv. posoj. 91.50, agrari 57.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 81.50, Jugo 10.70, Alpine 43.65, Leykam 9.60, Trbovlje 61.25, Kranj. industr. 40, Gutmann 27.90, Slavex 13, Slavonija 1.50.

BLAGO.

Ljubljana. Les: trami po noti kupca fko vag. nakl. post. 3 vag. po 250. Zaklj. 3 vag. Tendenca čvrsta.

Dež. pridelki (vse samo ponudbe slov. post., plač. 30 dni, dob. prompt): Pšenica baška 2% 78—79 kg 407.50—410, slav. 395—397.50, moka 0 g vag. bl. fko Lj. plač. po prejemu 540—545, koruza baška 337.50—340, činkvantin 350—355, oves baški zdrav rešetan 310—315, ajda zdrava dom. 295. Zaključek: 10 vag. koruze, 3 vag. pšenice. Tendenca mlačna.

Budimpešta (terminska borza), 9. junija. Tendenca čvrsta. Pšenica okt. 30.70, 30.88, zaklj. 30.86—30.88, marec 32.80, 32.90, zaklj. 32.88—32.90, rž okt. 26.40, 26.48, zaklj. 26.44—26.46, marec 28.34, 28.35, zaklj. 28.34—28.36, koruza julij 29.34, 29.38, zaklj. 20.36—20.38, maj 25.20, 25.26, zaklj. 25.24—25.26.

Dunajska vremenska napoved za 9. junij: Oblačno hladno, morda nevihte.

Novosadska vremenska napoved za soboto 9. junija, in sicer za Hrvatsko in Slovenijo: Slabi jugozahodni vetrovi. Ponekod oblačno. Tupatam morda nevihte.

Uboj v Teznah pri Znojilah

V petek dne 8. t. m. proti večeru so prinesli vozniki v Zagorje vest, da je bil v Znojiljah blizu Matijevca zaklan 22 letni fant Zupan Andrej, po dom. Hribarjev iz Znojilj. Vračal se je iz službe iz Kotredeža, kjer je delal kot rudar. Napadalec, neki hlapec, ga je dvakrat sunil z nožem v prsa, tako da je na mestu izkrvavel. Napadalec je peljal les v Pot. vas, tam se je pri Francku napil in nazaj grede je izvršil zločin. Najbrž je imel sovraštvo do Zupana. Zagorsko orožništvo je takoj odhitelo poizvedovat o uboju in iskat ubijalca, ki je pustil konje in voz ter zbežal v gozd.

Naknadno smo zvedeli, da je napadalec Ivan Kajbič, star 20 let, doma iz Jesenovega pri Čemšeniku.

Preveč kadim in sedaj me boli glava pa slabo mi je. Pa vzamem

Aspirin tablete

ki me hitro in zanesljivo oproste teh bolečin. Pri tem so pa popolnoma neškodljive.

Zahtevajte pa vedno originalni zamot „Bayer", ki se spozna na modro-belo-rdeči varstveni znamki.

Jutri vsi na

motociklistično dirko

Celje

⁂ **Izlet inženerjev in arhitektov v Celje.** Ob priliki glavne skupščine Združenja jug. inž. in arh. v Ljubljani so udeleženci skupščine posetili tudi razna industrijska podjetja v Sloveniji. Skupina udeležencev skupščine je prispela v sredo dopoldne tudi v Celje. Imenom mestne občine je izletnike pozdravil na kolodvoru celjski podžupan g. dr. Anton Ogrizek, imenom celjskih stanovskih tovarišev pa mestni inžener g. Pristovšek. Po pozdravu so si izletniki pod vodstvom mestnega in cinkarniških inženerjev ogledali cinkarno. Ob 13 je cinkarna priredila gostom v hotelu »Evropa« kosilo, med katerim je bilo izrečenih več pozdravnih napitnic. S popoldanskim osebnim vlakom so gostje odpotovali proti Ljubljani, polni navdušenja za krasoto Celja in njega brzi industrijski razvoj.

⁂ **Vlomilci v Gajšekovo trgovino pod ključem.** Prošli torek je »Slovenec« poročal o tolpi tatov, ki se klati okoli Dobrne in Celja, in ki naj bi bila tudi vlomila v trgovino Gajšek v Sp. Hudinji pri Celju. Kakor izvemo, je orožniška patrulja postaje Konjice že dne 29. maja aretirala v Konjicah trojico, ki ima na vesti tatvino pri Gajšeku. So to: italijanski državljan Franc Pipan, brezposelni delavec Franc Fric in kot soudeležnik Franc Čretnik. Če je navedena trojica tudi v zvezi s tatvinami okoli Dobrne, bo dognala nadaljna preiskava.

⁂ **Poletno porotno zasedanje.** V pondeljek se prične poletno porotno zasedanje pri celjskem okr. sodišču. Za to zasedanje so razpisane sledeče razprave: V pondeljek 11. junija dopoldne: Radanovič Miroslav — uboj; popoldne: Kostanjšek Franc — uboj. A torek 12. junija dopoldne: Škrabe Jožef — uboj; popoldne: Grebenšek Alojzij in Jelen Albert — tatvina. V sredo 13. junija: Zemljak Alojzij — roparski umor. Zasedanje bo trajalo tedaj skupno le tri dni.

Dopisi

Trbovlje

✡ **Uradništvo TPD v službi SDS.** Bivši minister dr. Gosar ja na svojo intervencijo dobil sporočilo, da bo pri rudnikih, kjer je mogoče premog deponirati, delavstvo zaposleno. Obrnili smo se tudi tudi po Jugoslovanski strokovni zvezi na g. ministra dr. Korošca in g. ministra Milosavljeviča, da se pogajanja med državo in rudniškimi podjetji pospešijo. Uspeh je bil ta, da je TPD v četrtek v Trbovlje brzojavila, da se v petek in soboto, ko bi se moralo praznovati v polnem obsegu, dela. Pa ti pride nekaj uradnikov in da nabiti na tablo na Vodi plakat, podpisan od krajevne organizacije SDS, kakor da bi ona imela pri tem kaj zasluge. Vprašamo TPD, ali hoče še nadalje trpeti, da se po uradništvu, zaposlenem pri TPD, plakatirajo taki razglasi, ali se hoče razglašati po ravnateljstvu, t. j. uradnim potom in to na mestu, kamor razglas spada?

✡ **Izlet vseh naših organizacij bo** v nedeljo, dne 10. t. m. v Reko. Odhod ob 7. uri od Društvenega doma. V Reki bo ob 10. uri sv. maša.

✡ **Udruženje vojnih invalidov** bo priredilo cvetlični dan v nedeljo dne 17. t. m. Vljudno naprošamo slavno občinstvo, da v čim večjem številu sega po cvetlicah in tako priskoči na pomoč vojnim žrtvam, da jim bedo vsaj nekoliko olajšamo. Prosimo vse in vsakogar, da se po svojih močeh odzovete nabiralcem in nabiralkam. Dobrodošel je vsak najmanjši dar. — Odbor.

* * *

Loč. Včeraj 8. junija, sta obhajala zdrava in čila gospod in gospa Lahova 60 letnico svoje poroke v krogu svoje rodbine. Daleč širom Slovenije znanima jubilantoma iskreno čestitamo.

Izlake pri Zagorju. Prihodnjo nedeljo, 10. t. m., priredi litijska orlovska srenja prireditev v Izlakah. Ob 9. uri cerkveno opravilo s procesijo sv. R. T., pri kateri sodeluje rudniška godba iz Zagorja. Po procesiji bo za oddaljene udeležence ob 11. uri sv. maša. Popoldne ob 3. uri telovadba, pri kateri nastopijo člani, članice in naraščaj s pestrim telovadnim sporedom, govor, prosta zabava, pri kateri je preskrbljeno za veselo in zabavno veselično prireditev.

Pri Sv. Antonu v Štangi bo, kakor druga leta, tudi letos, na sv. Antona dan — 13. junija, — celodnevno češčenje in romarski shod, zlasti za sosedeokoličane, ki imajo ondi s svojimi župniki ustanovljene farne sv. maše. — Ob 9. uri pa bo slovesna služba božja. — V soboto 16. t. m. popoldne in nedeljo 17. t. m. pa bo velik romarski shod stranskih romarjev z dvojno službo božjo.

Darovi

Dar Fondu za Akademijo in Galerijo. Gospa Vida dr. Novakova, odvetnikova soproga v Ljubljani, je darovala znesek 1000 Din Fondu za Akademijo znanosti in umetnosti in za Narodno galerijo. Iskrena hvala!

Jutri javna telovadba

Orla Krakovo-Trnovo

Sport

Kolesarska zveza SHS, pododbor Ljubljana, naznanja, da se dne 10. junija popoldne na novo zgrajenem dirkališču ob priliki motocikličnih dir vrše tudi kolesarske dirke in sicer: I. Glavna skupina 5 km, II. Juniorji 2 km. Prijave dirkačev se sprejemajo do 10. t. m. do 11 dopoldne v pododborovi pisarni. Prijavnine ni.

PRVENSTVO L. N. P.
JNS JE PRIZNAL PRVENSTVO LJUBLJANSKEMU PRIMORJU!

V zagrebškem »Jutarnjem listu«, ki je službeno glasilo jugoslov. nogometne zveze, čitamo, da je zveza vendarle ugodila pritožbi Primorja proti razveljavljenju prve, dne 27. m. m. odigrane tekme Primorje : Maribor, da je verificirala rezultat te tekme (2 : 1 za Primorje) ter priznala Primorje letošnjim prvakom ljubljanske podzveze. V obrazloženju pravi JNS, da je bila tekma dne 27. m. m. odigrana popolnoma regularno in da sodnik ni v nobenem oziru postopal proti pravilom. Kako so funkcijonarji JNSa prišli do tega mnenja, bo občinstvu, ki je tekme gledalo, nejasno. Odločitev JNSa v tej velevažni zadevi je zelo sorodna s tendenčnimi članki proti poslovanju ljubljanske podzveze, ki so bili zadnje dni očividno iz zainteresirane strani lansirani v »Jutarnji list« in tudi nekatere druge liste. Sedanji upravi JNSa se ne očita brez vzroka z raznih strani, da je njeno delovanje nestvarno in škodljivo za splošne interese našega sporta.

Maribor more proti sklepu INSa sicer vložiti protest na glavno skupščino zveze. Ker pa se vrši prihodnja skupščina šele v septembru ali oktobru, državne prvenstvene tekme pa se prično že jutri, bi morebitni protest Maribora ne imel nikakega praktičnega učinka. Pod temi okolnostmi je smatrati odločitev JNSa za končnoveljavno in jutri nastopi proti Sarajevskemu amaterskemu ŠKu ne Maribor, temveč Primorje.

Kakor je obžalovati, da je na ta način izločeno iz tekem za državno prvenstvo naše danes nesporno najboljše moštvo SSK Maribora, upamo, da bo znalo tudi Primorje častno in z vsem elanom zastopati naš sport. SAŠK, njegov prvi nasprotnik, je predvsem borbeno in odporno moštvo z razmeroma visoko igro, ki ji bo primorjanska obramba predvidoma kos. — Tekma se vrši na prostoru »Primorja« in se prične ob 17.30. Kot predigri sta določeni prijateljski tekmi Primorje : Reka (ob 15.30) in Slovan : Svoboda (ob 16.30).

ILIRIJA : VIKTORIJA (ZAGREB) 4 : 2.

Nogometaši Ilirije so igrali včeraj v Zagrebu proti SK Viktoriji. Moštvo se v začetku igre sicer ni znašlo, vendar se je kasneje vigralo ter podalo koncem prvega polčasa, posebno pa v finishu dobro in uspešno igro. Goalman Miklavčič je imel v prvem polčasu priliko pokazati, da ni res, da v Zagrebu ne zna pokazati svoje najboljše igre; izvrsten je bil Verovšek; v napadu sta bila najopasnejša Doberlet, ki se polagoma vrača v svojo nekdanjo izvrstno formo, in Šiška. Dekleva je bil boljši kot v zadnjih igrah, stranska halfa, posebno Košenina, sta igrala mestoma preveč defenzivno. — Viktorija je igrala v prvem polčasu odlično; dala je ilirijanski obrambi mnogo težkega posla, dokler ni prevzela Ilirija inicijative. Sodnik Kovačič ni sodil posebno dobro, bil pa je objektiven.

ISSK MARIBOR — CONCORDIA 11 : 8 (7 : 4).

V četrtek se je vršila v Mariboru hazenska tekma med Mariborom in Concordio v kadetnici na veselici Jadranske Straže. Obe družini sta predvedli lepo igro. Concordia je igrala mestoma preostro. Na potek igre je vplival malo tudi teren. Maribor je nastopil brez Petanove, Concordia pa v kompletni postavi. V prvi polovici je bil Maribor v premoči, začetkom druge polovice pa se mu je močno poznala izčrpanost, ki jo je znala Concordia izrabiti in zabila zapored tri gole. Šele proti koncu je Maribor zopet prešel v premoč. Vratarica Maribora je bila jako slaba in po nepotrebnem spustila več golov. Sodnik g. Voglar je imel težak posel, ki ga ni vršil povsem zadovoljivo.

SK ŽELEZNIČAR KOMB. — SK MARIBOR REZ. 5 : 0.

Po hazenski tekmi se je vršila propagandna nogometna tekma, ki pa ni mnogo doprinesla propagandi, ker sta si stali nasproti dve neenako močni moštvi. Žal, da Maribor ni mogel postaviti prvega moštva, ker se do popoldne še ni vedelo za rezultat seje JNSa o odločitvi prvaka LNP. Železničarji so bili večji del igre v premoči, pa tudi Mariborova rezerva ni igrala slabo; imela je le smolo pred golom.

Olimpijski dan v Mariboru. Prihodnjo nedeljo se bo vršil v Mariboru olimpijski dan. Na sporedu so: stafete (dijaške in klubske) damski tek na 100 m ter nogometne tekme med rezervami in prvimi moštvi SK Železničar — SK Svobodi in SK Maribor — SD Rapidu.

SK Ilirija, nogometna sekcija. Juniorska skupina se opozarja na objavo v garderobi. — Strogo obvezen trening I. moštva se vrši jutri, v nedeljo ob 9.30 dopoldne ob vsakem vremenu. Vsi in točno! — Trening seniorskega moštva odslej vsako soboto ob 17.30 (samo ob ugodnem vremenu). — Načelnik.

SK Ilirija sprejme nove juniorje. Nogometna sekcija SK Ilirije sprejme večje število naraščajnikov do starosti pribl. 16 let. Vpisovanje bo v nedeljo 10. t. m. ob 11. dopoldne na sportnem prostoru.

Radio

Nedelja 10. junija.

Zagreb: 20 Prenos iz zagrebške opere. — *Breslau:* 20.30 Koncert. Weber: koncert za klarinet, Es-mol. — Schumann: Z mirtami in rožami; Pomladna vožnja. — Wolf: Pešpot; Godec — Brahms: Od večne ljubezni; Samota; Stara ljubezen; Zaman stojim; Kovač — Reiniger: Concertino; R. Strauß: Jutro; Sanje v mraku. — *Praga:* 19 Glasbena akademija, iz Bratislave. — *Leipzig:* 18 »Euryanthe«, romant. opera v 3 dej (Weber); 21—23 Ruska ljudska glasba, izvaja na balalajke zbor ruskih studentov. — *Stuttgart:* 20.15 Zabaven večer. — *Bern:* 20.30 Orkestralna glasba. — *Katovice:* 17 Poljuden koncert; 20.15 Koncert. Odlomki iz oper itd. Prenos iz Varšave. — *Frankfurt:* 20.30 Koncert. — *Rim:* 21.10 Instrumentalna glasba. — *Langenberg:* 20.15 iz Kölna: Zborovski koncert. — *Daventry:* 21 Orkestralna glasba. — *Dunaj:* 10.30 Orgelski koncert; 11 Koncert dun. simf. koncerta; 16 Popoldanski koncert; 19 Komorni koncert; 20.05 »Fantazija v sponah«, čarov. igra v 2 dej. (Raimund). — *München: 18.05* Koncert, koncert za vijolino in orkester v G-molu. — Iz glasbe »Sena kresne noči.« — Klavirski koncert; 19.35 Hoffmannove pripovedke. — *Milan:* 21 »Adriana Lecouvreur«. (Cilea).

Letošnji velesejem

Dosedanji uspeh velesejma je tako v moralnem kakor materialnem oziru zadovoljiv. Priznati moramo, da je prireditev popolnoma uspela. Ugoden termin še pred zaključkom sezije, ko se že začenja potovalna doba, ko se združi lahko poslovno potovanje v Slovenijo z oddihom v naših krajih in z obiskom naših letovišč, je vsekakor vzrok, da imamo letos mnogo tujcev na velesejmu. Vse hoče izkoristiti priliko in posetiti obenem Ljubljano in Slovenijo.

Zlasti na praznik je bilo na sejmišču živahno. Po izjavah sejmske uprave je bilo prodanih nad 1000 vstopnic več kakor v nedeljo, ki je že itak beležila rekorden obisk. Tudi včeraj, v petek, je bilo kakor običajno sejmišče v delavnikih zelo živahno in se je sklepalo mnogo kupčij.

V poslovnem oziru moremo poročati vsestransko zanimanje ne samo iz Slovenije, ampak tudi iz ostalih pokrajin naše države. Skoro ni bilo predmeta, za katerega ne bi bilo kupcev samo iz Slovenije ampak tudi iz ostalih pokrajin države. Vidi se, kako zelo je navezana Slovenija na prodajo svojih proizvodov na jugu. Zanimivo je, da je bilo mnogo trgovskih interesentov, zlasti iz Hrvatske, ki ima že itak svoj zagrebški sejem, pa njeno gospodarstvo kljub temu potrebuje slovenskih izdelkov.

Najbolj pa je razveseljivo dejstvo, da se tudi naše obrtništvo zaveda pomena velesejma in je na sejem razstavilo v tako častnem številu deloma posamič, deloma v skupini pod vodstvom Urada za pospeševanje obrti. V izdelkih se vidi resna volja in stremljenje k napredku, pa tudi morejo pokazati naši obrtniki na res prvovrstne izdelke.

Vzemimo n. pr. samo pohištvo, kjer je večina razstavljalcev obrtnikov, ki so se z lastnim delom povzpeli tako daleč, da bo kmalu Slovenija potom ljubljanskega velesejma dobavljala svoje pohištvene proizvode v najoddaljenejše kraje države in tako izpodrinila popolnoma umestno tuje, inozemske izdelke. Nadalje omenjamo naše obrtniške izdelke: vozove, katere je n. pr. razstavil **Franc Avman,** Vir pri Domžalah. Izdelek je res prvovrsten in kaže, da se našim obrtnikom ni treba bati tuje konkurence, ker z dobro kvaliteto lahko obvladajo naš trg. Zato je pač razumljivo vsesplošno zanimanje obiskovalcev za naše obrtništvo, ki se resno trudi ter dela in postaja tako vedno važnejši narodno-gospodarski faktor. Saj vedno sledi duhu časa, kar kažejo mnogoštevilne tehnične novosti na sejmu t. pr. izdelovanje kmet. strojev, posebnih »tesnilnih oken« za sobe itd., itd.

Zanimivo je tudi, da so se začeli interesirati kupci za dolenjska ter bizeljska vina, ki se tudi prodajajo na zabavnem oddelku sejma. Res prvovrstna kakovost naših dolenjskih, predvsem iz krškega okraja, in bizeljskih vin povzroča velik interes obiskovalcev tako za ta kakor za druge paviljone.

Končno omenjamo še, da je velesejem na praznik obiskala večja skupina (5 generalov in 20 polkovnikov) visokih častnikov, nadalje nebroj šol, tako n. pr. z Vrhnike, Krškega, Kresnic, Sodražice, Lesc, Rateč, Mengša, Novega mesta, Škofje Loke, Maribora, Tomišlja, Mežice, Jarš in naravno tudi iz Ljubljane.

Posetiti velesejem, pa ne si ogledati v paviljonu H I prostor levo, **razstavo tt. Josip Peteline-a,** Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika, se lahko reče, da ste izgubili dano priliko za spoznanje današnje strojne tehnike, nanašajoč se na šivalne in pletilne stroje. Tihi šum obratovalnega motorja, kateri poganja precizno zgrajeni pletilni stroj znamke »Dubied«, vzbudi Vašo pozornost. Pod strojem pa opazite pestro izdelano se spuščajočo pletenino. Dalje oddelek šivalnih strojev; tu dobite od luksuzne ter do najpriprostejše opreme v poljubnih barvah, ter od navadnega do najkompliciranega za: krojače, šivilje, čevljarje, entlanje in izdelovanje vezenine, ter slična dela znamke »Gritzner in Adler«. Ti stroji šivajo naprej in nazaj, vežejo idealno si namišljene vzorce ter krpajo nogavice in perilo. Obenem je vredno pripomniti, da gre tvrdka svojim odjemalcem v plačilnem oziru in pouku za vezenje in pletenje na roke, tako da se vsak njen odjemalec nauči brezplačno vezenja ali pletenja v poljubnem času.

Zanimiv je tudi oddelek koles z raznimi modeli, kakor štrapacni, luksuzni in dirkalni v različnih barvah. Da je omenjena tvrdka solidna in da so njeni stroji in kolesa Gritzner svetovne znamke, so dokaz gruče ljudi ter že sklenjene kupčije.

Paviljon H, na vogalu zunanjega oddelka ima razstavljene svoje izdelke **tovarna »Tribuna« F. Batjel, Ljubljana.** Razstavljeni so lepi najnovejši modeli otroških in igračnih vozičkov, holendarji, skiro, triciklji, mala dvokolesa v raznih velikostih za otroke od 5 let naprej, turna in dirkalna dvokolesa, triciklji za prevažanje blaga, motorji »Titan« itd. Cenjeni posetniki ljubljanskega velesejma ne zamudite ugodne prilike si ogledati razstavljenih izdelkov.

Vsak posetnik velesejma se čudi novemu izumu stesnilnega okna firme **Jožefa Šenice.** Okno vzdrži 100% več mraza kakor običajna dvojna ali dvigalna okna. Istotam so razstavljene vsakovrstne rolete in šaluzije, ki jih izdeluje tvrdka Ivan Bernik.

V velesejmskem paviljonu H je razstavil g. Peter Sadravec iz Ormoža lepo izdelan sportni čolniček. Cena mu je 2250 Din. Na ta izdelek opozarjamo naše čolnarje in sportne klube. Imenovani izdeluje tudi večje čolne in ladje raznih oblik in tipov. Za solidno delo in primerno nizko ceno se jamči.

Izvrstna vina in likerje je razstavila na velesejmu v svojem paviljonu znana renomirana tovarna **Dalma** iz Splita. To podjetje, ki je že nad 30 let staro, slovi predvsem zaradi izdelovanja pristnega **maraškina** in potem **prošeka** iz sušenega grozdja ter **vermuta.** Ona razstavlja pri nas vsako leto in občinstvo se za njene specialitete, ki so vrhtega okusno zavite, prav posebno zanima. Tudi topot moremo tej stari domači tvrdki le čestitati na njenih tako dovršenih izdelkih in našim konzumentom priporočati, da se jih poslužijo, ker daleč nadkriljujejo vse tozadevno inozemsko razkričano blago. Nekaj posebnega pa je tudi te tvrdke **Medicin-liker,** ki je izdelan po receptu iz leta 1855. iz samih domačih zdravilnih rož in trav. Njen paviljon je **E, št. 30.**

Gospodarstvo

Izboljšanje živinoreje

Kakor smo že poročali, se je te dni vršila v Belgradu konferenca o izboljšanju živinoreje. Konferenci so prisostvovali živinorejski strokovnjaki cele države ter merodajne osebnosti kmetijskega ministrstva. Tudi sam minister inž. Stanković se je udeleževal razprave.

Na podlagi referatov in debate o njih se je med drugim sklenilo naslednje:

Konferenca je prišla do zaključka, da je treba zbrati vse sile za intenzivnejše in hitrejše delo za povzdigo živinoreje in se tako ustvari državni program za izboljšanje živinoreje; vsem činiteljem naj bo dolžnost, držati se tega programa in naj se pospeševanje izrazi tudi v proračunih države in samouprav.

Vzroki slabe rentabilnosti naše živinoreje so v glavnem sledeči: primitivni in nezadovoljujoči pogoji hranjenja in nege, pomanjkanje racionalne selekcije v produkciji, slaba zaščita živine proti boleznim in pomanjkanje kapitala ter cenenega kredita.

Sredstva za izboljšanje govedoreje.

Sistem živinorejskih inspektorjev je treba čimprej realizirati. Njihova kvalifikacija mora biti agronomska in mora vsebovati posebno selekcijsko znanje onih pasem, za katere se postavljajo. V njihov delokrog naj spada tudi izvajanje ali vrhovna kontrola ogleda produkcijske zmožnosti goved in notranjo porabo. V proračunu 1929-30 naj se osigura vsaj 6 mest za take živinorejske inspektorje kakor tudi za njih delo potrebne kredite skupno v znesku 600.000 Din. Skupno z živinorejskimi inspektorji, poleg tega tam, kjer teh ni, naj izvršujejo selekcijsko delo oblastni referenti. V proračun naj se za to postavi vsota 896 tisoč Din. Če ni mogoče nabaviti dobrih bikov iz domačih krajev za govedorejske zadruge, naj se nabavijo iz inozemstva. Za nabave doma naj se da v proračun 1929-30 14 milj. Din, v inozemstvu pa 5.11 milj. Din. Za izvajanje ogleda produkcijske zmožnosti živine se mora dati v proračun najmanj 200.000 Din. Potrebno je, da se državno posestvo Belje izkoristi kot selekcijsko središče posebno za govedorejo, pa tudi za konjerejo in prašičjerejo ter za proučavanje produktivnosti živine. Pravila govedorejskih in drugih selekcijskih zadrug morajo vsebovati natančen delovni program in delovno organizacijo selekcije. Drugačna pravila naj se ne priznajo. Kmet. ministrstvo naj izda navodila o načinu ugotovitve in proglasitve oplemenjenosti živine. Konferenca je mnenja, da je treba v vsej državi uvesti licenciranje bikov in obenem delitev nagrad, za kar naj dajo sredstva samouprave. Za prisostvovanje drž. agronomov naj se da v proračun 1929-30 198.000 Din. Poleg licenciranja je treba v naprednejših živinorejskih krajih uvesti strogo selekcijo. Važno je tudi vpraša nje umetnih travnikov. Zato naj se producirajo travna semena na vseh drž. in obl. posestvih in se naj za to zainteresira tudi posebna inicijativa. Sporedno s tem je treba uvesti strogo kontrolo uvoženih semen ter domačega prometa. V vsej državi naj se uvede akcija za gradbo vzornih gnojnih jam in umetnih livad. Tu naj pomaga država samoupravam in kmet. ministrstvo naj da v proračun isto vsoto kot oblasti.

Mlekarstvo.

Da bi se mlekarstvu kot predpogoju rentabilne govedoreje dala najboljša podlaga za napredek, naj kmet. ministrstvo izposluje pri prometnem ministrstvu večje popuste za prevoz mleka iz posameznih mlekarskih krajev, zadrug v večja mesta v državi, nadalje v svrho sigurne prodaje v notranjem prometu, naj izposluje, da se pri trgovinskih pogajanjih upošteva interes mlekarstva s tem, da se z umestnimi carinskimi postavkami na eni strani za vsako ceno zaščitijo naši mlečni izdelki pred tujim uvozom ter da se zagotovi izvoz v one države, ki se zanimajo za naše mlečne proizvode. Ker v državi nimamo še nobene mlekarske šole za izobrazbo mlekarskih mojstrov, je treba poleg projektirane v Škofji Loki ustanoviti še 2: eno v Srbiji, 2 v Hrvatski. Da bi se povečala rentabilnost in izkoristile velike količine mleka v nekaterih živinorejskih okoliših, se naj osnujejo mlekarske zadruge, katerim bi naj denarno pomagalo kmet. ministrstvo. V proračunu za 1929-30 se naj vnesejo potrebne vsote za kontrolo molznosti, in sicer 1. za šolanje kontrolnih asistentov ter 2. za izvajanje kontrole hranjenja in mlečnosti. Za to je treba osnovati tečaje, ki se naj bi vršili v naprednejših živinorejskih okoliših.

KONKURZI IN LIKVIDACIJE

Konkurz je razglašen o imovini Ignaca Zelenko, trgovca v Ptuju po skrbniku Ivanu Osenjaku; prvi zbor upnikov 15. junija, prijaviti do 20. julija, ugotov. narok 3. avg.

Likvidacija: Jelk, jugoslov. d. d. za razsvetljavo železniških voz v Zagrebu izkazuje na kapital 37.500 Din 23.957 Din izgube. Zato bo občnemu zboru predlagana likvidacija (ustanov. 1919).

IZKAZ O STANJU NARODNE BANKE

z dne 31. maja 1918. (Vse v milj. Din; v oklepajih razlika napram izkazu z dne 22. maja): **Aktiva:** kov. podloga 370.1 (— 7.7), posojila: menična 1240.2, lombardna 242.1, skupaj 1482.3 (+ 3.4), saldo raznih računov 508.4 (— 54.7); **pasiva:** obtok 5279.7 (+ 60.8), drž. terjatve 237.2 (— 201.0), obveznosti: žiro 514.1, razni računi 244.4, skupaj 758.7 (+ 81.0); ostale postavke neizpremenjene.

*

Delo v Vojvodini za povzdigo kmetijstva. Kakor poroča »Morgenblatt«, namerava bačka oblast ustanoviti svoj lasten denarni zavod in tovarno umetnih gnojil; nadalje je sestavil posebno uredbo o obveznem zavarovanju proti toči. Premija znaša 15 Din za oral in se bo pobirala skupno z drugimi oblastnimi dokladami. Zavarovanje je zamišljeno za 50%, če pa hoče kdo za 100%, mora plačati dvojno. Računajo, da bodo v par letih iz teh premij imeli kapital 100 milj. Din in potem se premij ne bo več pobiralo in bo vsak posestnik avtomatično zavarovan. Druge tehnične podrobnosti uredbe še niso znane.

Naša produkcija tanina. Iz poročila zagrebške Trgovske in obrtniške zbornice je razvidno, da je lani znašala produkcija tanine v naši državi 1868 vag., leta 1926 je znašala samo 1000 vag. Od celokupne produkcije je bilo lani prodanih v naši državi 272 vag., ostalo pa je šlo v inozemstvo, predvsem v Češkoslovaško (293 vag.), Nemčijo (208 vag.), Romunijo (192), Poljsko (180), Madjarsko (177), v Rusijo in prekomorske države (163) in v Egipt (156 vag.). Pripominjamo, da je v Sloveniji tvornica tanina v Sevnici (last zagrebške tvrdke Jugotanin).

Gospodarska in kulturna razstava v Virovitici. Mesto in okraj Virovitica priredita od 25. do 30. avgusta letos gospodarsko-kulturno razstavo, ki naj pokaže gospodarski položaj tega okraja. Razstava bo v zgradbi realne gimnazije in dekliške ljudske šole (20 velikih sob in dvorana). Razstavljeni bodo kmetijski proizvodi okraja in mesta Virovitice, ročna in obrtniška dela tamošnjih krajev itd. Informacije se dobe pri poslovnem odboru gospodarsko-kulturne razstave v Virovitici.

Kaj je novega

KOLEDAR.

Sobota, 9. junija. Primož in Felicijan, Pelagija.

ZGODOVINSKI DNEVI.

9. junija: 1849. so bile ustavljene Havličkove »Narodne Novine«. — 1889. se je v Trstu pred stanovanjem italijanskega konzula Duranda razpočila petarda. — 1672. se je v Moskvi rodil car Peter Veliki. — 1843. se je rodila pisateljica Betra von Suttner. — 1870. je umrl angl. pisatelj Charles Dickens. 1912. je zletela v zrak smodnišnica v Steinfeldu pri Dunajskem Novem mestu.

★

★ **Opozorilo cenj. naročnikom.** S prihodnjim torkom se ustavi naš list vsem p. n. naročnikom, ki kljub opominom in poslani izpolnjeni položnici doslej še niso obnovili naročnine. Jutrišnja nedeljska številka bo torej zadnja, ki jo prejmo taki zamudniki. Vsak, ki se čuti s tem prizadetega, naj nemudoma stori svojo dolžnost kot naročnik-plačnik.

★ **Pismo prosvetnega ministra vseuč. profesorju dr. J. Plemlju.** Znanemu našemu znanstveniku, vseučiliškemu profesorju matematike v Ljubljani, g. dr. Josipu Plemlju je ponudilo graško vseučilišče stolico matematike na svoji modroslovni fakulteti. Ker bi bil odhod g. profesorja Plemlja v Gradec težka izguba za ljubljansko vseučilišče, na katerega otvoritvi in razvoju je g. Plemelj sodeloval, mu je ob tej priliki minister prosvete g. Milan Grol poslal pismo, v katerem ga prosi, naj i nadalje ostane na vseučilišču v Ljubljani. Med ostalim pravi minister gosp. Grol v tem svojem pismu: »Smatram za svojo dolžnost, da Vas, g. profesor, prosim, da v interesu našega mladega znanstva in našega znanstvenega naraščaja ne zapustite vseučilišča v Ljubljani. — Vem, da bi bila to žrtev tako za Vas kakor za znanstvo sploh. A v državi, kjer so znanstveniki Vaše kvalitete redki, pomeni izguba vsakega od njih veliko narodno izgubo. Vaš odhod pa bi bil zlasti težka izguba za ljubljansko vseučilišče, ki so mu tako potrebni znanstveniki Vašega glasu. Zato ne dvomim, da boste pri svojem odločevanju upoštevali tudi te narodne razloge in da Vas ti napeljejo, da še nadalje ostanete na vseučilišču, na katerega otvoritvi in razvoju ste sami sodelovali.

★ **Čast našega naroda zahteva,** da ne pozabimo naših obmejnih bratov in sester! Ali si že član Slovenske Straže, našega narodnoobrambnega društva? Pošlji članarino 10 dinarjev Slovenski Straži v Ljubljani, Poljanski nasip 10.

★ **Jutri, v nedeljo k Sv. Joštu, kjer** priredi »Krekova mladina« tabor za delavstvo Gorenjske in ljubljanske okolice. Ob 10 bo sv. maša s pridigo. Celi dan sodeluje jeseniška delavska godba. Odhod na goro s postaje Kranj ob pol 7 zjutraj. Iz Ljubljane s turistovskim vlakom polovična vozna cena! — Nocoj bodo v mraku zažgali Krekovci pri Sv. Joštu kres kot znanilec tabora. — Delavci, delavke, prijatelji: Na svidenje!

★ **Kam z našo deco?** Članek »Kam z našo deco?« je zbudil mnogo pozornosti med našim občinstvom, kakor sem posnel iz raznih pisem, ki so mi nato došla o tem vprašanju. Nekateri vprašujejo, zakaj nisem navedel v poročilu vseh slovenskhi strokovnih in obrtnih šol kakor n. pr. **»Puškarske šole«** v Kranju. Na to odgovarjam, da je o vseh obrtnih šolah v Jugoslaviji in Sloveniji kratek referat napisal inž. prof. L. Novak v letnem izvestju 1926-27 Tehniške srednje šole in sam sem napisal po istem zgledu »pregled« vseh strokovnih in obrtnih šol v Jugoslaviji v »Jugoslovanskem Obrtniku« l. 1927, (zadnje štiri številke). Zato sem opustil natančno navajanje vseh strokovnih šol v Sloveniji v zadnjem članku. Kdor se torej kanima specijelno za obrtno šolstvo v naši državi in Sloveniji, naj pregleda omenjena spisa. — Dr. V. R.

★ **Uslužbenski davek.** Za manjša podjetja je izdala Jugoslovanksa knjigarna tudi sezname za prijavo tega davka v manjši obliki za največ 12 uslužbencev. Cena za ta seznam je 1 Din pri posameznih komadih, 20 komadov in več po 70 para. Večji seznami za največ 32 uslužbencev po 1.50 Din, 100 komadov in več po 1 Din, tabele na finem kartonu s platnenimi pregibi po 10 Din.

★ **Preselil se je** v dom usmiljenih bratov v Mekinje pri Kamniku g. župnik Anton Dolinar, ki je bival doslej v zavodu šolskih sester v Repnjah.

★ **Zadružni tečaj za duhovnike.** Zadružna Zveza v Ljubljani priredi v dneh 9. do 13. julija poseben zadružni tečaj za duhovnike, na katerem bodo predavali strokovnjaki o zadružnem poslovanju in o zadružni ideologiji. Za hrano in stanovanje udeležencev bo preskrbljeno v škofijskem duhovskem semenišču. Prosimo, da gg. duhovniki, ki se nameravajo tečaja udeležiti, čimprej pošljejo priglase na Zadružno zvezo v Ljubljani, ki daje tudi vsa pojasnila.

★ **Vremenska katastrofa v Prekmurju.** Od obmejnih občin Grlinci in Cankova do Kranjc je divjal 5. t. m. popoldan strašen vihar, ki je prinesel s seboj točo, debelejšo kot orehi. Toča je uničila vse poljske pridelke. Najbolj prizadeta je župnija Cankova, kjer ne bo niti zrna žetve. Strašen je pogled na prej tako bogato obetajoče polje! Nič ni čudnega, če so kmetje glasno jokali po polju, ko so gledali uničen ves svoj up in jim je grozna skrb legla na srce.

★ **Kaj vse kradejo.** Iz Javorja pri Litiji se poroča, da je hodil po vasi v sredo bolje oblečen moški, ki je nosil očala. Z njim je izginil velik kip presv. Srca Jezusovega iz kapelice ob deželni cesti, ki se odcepi od glavne in zavije proti Javorju. Tat bo skušal lepi kip prodati kam v hribe, zato se pred nakupom svari.

★ **Ljubljansko pevsko okrožje** priredi v nedeljo 10. julija ob treh pop. v Društvenem domu v Št. Vidu nad Ljubljano svoj pevski koncert. Nastopilo bo 7 zborov z okrog 200 pevci in pevkami v skupnem zboru in zbori posamič. Ta koncert je tako v zborih kot v skupnem petju prav dobro pripravljen in obeta izreden pevski užitek. Opozarjamo nanj vse prijatelje lepe pesmi. Zveze z vlakom in omnibusom so zelo ugodne.

★ **Dražba voženj gramoza** za okrajne ceste **v ptujskem okraju** se vrši v četrtek, dne 14. junija ob 9 na okrajnem zastopu v Ptuju. Vsak dražitelj mora položiti 10 odstotkov kavcije. Dražbalo se bo ustmeno, sprejemajo pa se tudi pismene ponudbe pred začetkom dražbe. Dražbeni pogoji so vsakemu na vpogled na okrajnem zastopu med uradnimi urami.

★ **Motociklistična nesreča v Št. Vidu nad Ljubljano.** Včeraj popoldne je vozil Adolf Šešek, 16-letni ključavničarski vajenec pri mojstru Kavčiču v Zg. Šiški, z motornim kolesom ob velik kamen in padel s kolesa. Dobil hude poškodbe na glavi in obrazu ter znatne notranje poškodbe. Ponesrečenca je za silo obvezal dr. Justin, ki je o nesreči obvestil rešilno postajo v Ljubljani. Dečka so prepeljali z rešilnim avtom v bolnico. Njegovo stanje je zelo opasno.

★ **Gospodinjski tečaj za učiteljice.** Mariborski oblastni odbor hoče pomagati učiteljicam, da se usposobijo za vodstvo gospodinjsko-nadaljevalnih šol na deželi. V ta namen priredi za učiteljice, ki bi se hotele posvetiti temu idealnemu delu, štiritedenski gospodinjski tečaj od 9. julija do 4. avgusta t. l. v zavodu čč. šolskih sester v Mariboru. Udeleženke imajo hrano in stanovanje pri čč. šolskih sestrah proti plačilu 1000 Din, polovico te svote plača oblastni odbor. Prosilke morajo imeti usposobljenostni izpit; pri sprejemu se bode predvsem oziralo na one prosilke, ki so že delovale na gospodinjsko-nadaljevalnih šolah. Oblastni odbor bo v bodoče podpiral samo gospodinjsko-nadaljevalne šole, ki jih vodijo učiteljice, katere so se udeležile gospodinjskega tečaja v Mariboru. Udeleženke naj se priglasijo do dne 15. junija t. l. na oblastni odbor v Mariboru.

★ **Samoumor starega moža.** V sredo okrog 10 so v Sostrem našli 71 let starega [illegible]karja Martina Ovna obešenega poleg postelje na jermenu. Pred dvema letoma je bil skočil v Ljubljanico, pa so ga še o pravem času rešili. Zdaj je bil pa že mrzel, ko so ga našli. Prejšnji dan je pil in se vrnil natrkan domov; domači so mislili, da bo dalj časa spal, kot se je večkrat zgodilo, pa se je moral preseliti v večnost. Koliko nesreč je že samo letos storila pijanost pri nas!

★ **Železniška nesreča v Slavoniji.** V četrtek zjutraj se je pripetila v Orijovcu pri Brvolu železniška nesreča, ki je zahtevala življenje sprevodnika Josipa Kunaja iz Zagreba. V Orijovcu sta se srečala belgrajski in zagrebški vlak in Kunaj, ki se je bal, da bi zagrebški vlak odpeljal brez njega, je skočil tik pred lokomotivo belgrajskega brzovlaka proti svojemu vlaku. Toda lokomotiva ga je pahnila kakih 20 metrov od sebe, da je bil Kunaj na licu mesta mrtev.

★ **Zločinski napad.** V sredo pred praznikom je 65-letna Marjana Vever kot običajno pasla koze pod takozvano Peco nad Jesenicami. Naenkrat se priplazi skozi grmovje moški srednjih let, zgrabi Veverjevo za vrat in jo prične daviti. Nato ji je snel ruto z glavo in ji jo je zavezal okoli vratu tako trdo, da ni mogla dati glasu od sebe. Kaj se je dalje godilo z njo, ne ve, ker se je onesvestila. Zadevo zasledujejo orožniki.

★ **Pri pomanjkanju teka,** slabem želodcu, leni prebavi, črevesnem zaprtju, težkočah prebave, koprivastih izpahkih, srbečici osvobodi naravna »Franz-Josef«-grenčica telo strupov gnjilobe, ki se nabero v njem. Že stari veščaki zdravilstva so priznali, da slovi »Franz-Josef«-voda kot vseskozi zanesljivo čistilo za črevesje. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

★ **Monolit.** Najcenejša in najizdatnejša je peč »Monolit« na velesejmu koja 670.

★ **Krasne dunajske otroške oblekce od 34 Din dalje le pri Kristofič-Bučar, Stari trg.**

★ **Obleke — bluze — perilo,** priporoča po zelo nizkih cenah **Ign. Žargi, Ljubljana,** Sv. Petra cesta.

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN.

Sobota 9. junija: Bohinjec na Rimski cesti in Levstek na Resljevi cesti.

★

⊙ **K motociklistični dirki** se priporočajo sledeča pota: za avtomobile in vozove: Po Zaloški cesti do kapelice pred Studencem, kjer se krene na levo. Za pešce pot skozi Selo in potem ob progi do dirkališča. Propagandna vožnja se vrši v nedeljo dopoldne po sledečih ulicah: Celovška, Bleiweisova, Rimska, Cojzova cesta, Stari, Mestni trg, Kopitarjeva, Resljeva, Masarykova, Miklošičeva cesta, Marijin trg, Prešernova ul. skozi Šelenburgovo ulico na Kongresni trg. Zbirališče točno ob po 11 dopoldne na igrišču Ilirija ob Celovški cesti. Dirkači, ki startajo, se opozarjajo, da so točno ob 14 zbrani na dirkališču. Dokumente motorja je prinesti s seboj. Funkcijonarji naj bodo zbrani na dirkališču točno ob pol 14. Kolesarji naj pridejo točno ob pol 14. skupno na dirkališče, kjer dobe vstopnice pri glavni blagajni. Darila za zmagovalce so razstavljena pri tvrdki J. Rojina na Aleksandrovi cesti in vzbujajo občo pozornost. Občinstvo se opozarja, da kupi vstopnice že v predprodaji, da ne bo pri blagajnah prevelikega navala. Vstopnice se dobe v trgovinah: J. Gorec, Jugo Auto, Fr. Batjel, J. Vesel, The Rex Co., Fr. Kham.

⊙ **Za ministrskega odposlanca** na mestni ženski realni gimnaziji v Ljubljani je določen mesto g. dr. Vidmarja g. dr. Rihard Zupančič.

⊙ **Dan ruske kulture** se je praznoval včeraj in sicer ob 8. zvečer v Oficirskem domu vojašnice vojvode Mišiča. V imenu Slovencev je govoril univerzitetni profesor dr. Fran Grivec. Poročilo objavimo jutri.

⊙ **Društvo kuratorij slepcev v Ljubljani** priredi s sodelovanjem gojencev zavoda slepih iz Kočevja na korist fonda za gradbo Doma slepih v Sloveniji v ponedeljek, dne 11. t. m. akademijo, pri kateri nastopijo zavodovi gojenci deloma v zboru, deloma kot igralci na klavir in pa v zboru za citre. Ker je čisti dobiček cele prireditve namenjen v tako vzvišen in plemenit namen pomagati revežem, pričakuje društvo številne udeležbe na tej prvi akademiji te vrste v naših koncertnih dvoranah. Začetek akademije je v ponedeljek ob 8 zvečer v dvorani Filharmonične družbe. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni po znižanih koncertnih cenah.

⊙ **Velika avtomobilska nesreča na Sv. Petra cesti.** Včeraj, ob 2. zjutraj se je pripetila na Sv. Petra cesti velika avtomobilska nesreča. Družba, obstoječa iz šestih oseb, je obiskala razne gostilne. Ko so vse gostilne zaprli, je sklenila, da se vsede na avtomobil in se popelje še malo po mestu. Šofer Godec Ivan je brez gospodarjeve vednosti in dovoljenja vzel iz garaže avtomobil, na katerega se je vsa družba vsedla. Med klici: »Vozi, vozi hitro! Vollgass!« je avtomobil v blaznem diru zdrvel. Ob pločniku pred Stritarjevo kavarno na voglu Vidovdanske in Sv. Petra ceste bi avto kmalu povzročil nesrečo. Iz kavarne so ravno odhajali gostje in le za las je manjkalo, da ni avto tu povozil ene ali dveh oseb. Takoj nato pa se je avto z vso silo zadel v zid pred Krofovo gostilno, ki moli nekoliko na cesto in na katerega nalepljajo lepake. Udarec v zid je bil strašen. Avtomobil se je prevrnil in se popolnoma razbil. Vseh šest oseb je padlo na tla. Pri padcu je dobil najhujše poškodbe šofer Godec Ivan, kateremu se je zdrobil prsni koš. Izmed ostalih petih oseb je hujše poškodovan tudi Stanko Logar, ki si je zlomil obe nogi, dočim so ostali štirje odnesli zdravo kožo, le enemu je izpadlo nekaj zob. Ko so ti videli grozne posledice svoje blazne vožnje, so strahopetno pobegnili, sveti si svoje sokrivde ter pustili oba svoja ranjena tovariša na cedilu. K sreči je bila cesta tedaj precej obljudena in nekdo je obvestil o nesreči rešilno postajo, ki je takoj nato prepeljala oba ponesrečenca v bolnico. Avtomobil je bil popolnoma razbit in razen zadnjih koles, ne bo od njega najbrže nič ostalo. Razvaline avtomobila so odpravili z mesta šele ob 10. dopoldne. Znatno je poškodovan tudi zid.. Oba ponesrečenca se nahajata v bolnici in se zdravniki trudijo, da bi rešili Godcu življenje. Včeraj popoldne so ga röntgenizirali in ugotovili, da je njegova poškodba sicer huda, vendar pa da je še možna rešitev.

⊙ **Vlom v knjižnico Prosvetne zveze.** Ko je včeraj zjutraj, kakor navadno, prišel sluga Prosvetne zveze v pisarno in knjižnico na Miklošičevi cesti, je opazil, da je moralo biti tekom noči v prostore knjižnice vlomljeno. V izposojevalni sobi knjižnice je bilo vse razmetano, predali vlomljeni in vsebina prebrskana in deloma razmetana po tleh. Prav tako je bilo vlomljeno v mizo, kjer se nahaja uprava »Mentorja«. Iz predala je bilo vzetih 528 Din, ki so se nahajali v posebni škatulji, dočim je ostala nedotaknjena manjša vsota v predalu in na sami mizi, ki bi morala biti nočnemu obiskovalcu na vsak način vidna. Vlomilec je prišel v knjižnico skozi zadnje okno z vrta. Razbil je dve šipi in nato z lestve odprl okno odznotraj. Značilno je, da je bilo vlomljeno le v tiste predale, kjer se sicer tekom dneva nahaja denar, dočim v nobenega drugega ne. Iz tega sledi, da so morda bile vlomilcu razmere v prostorih dobro znane. Značilno je tudi, da se taki vlomi ponovno pojavljajo vedno pred kakšnimi romanji, ko nekdo sluti, da je v prostorih shranjenega več denarja.

MAGNA PURGA

urejuje najbolje prebavo, čisti želodec in črevo sigurno pa prijetno. 1 omot v vsaki lekarni Din 4·—.

⊙ **Neznana utopljenka v Ljubljanici.** Blizu Vevč so na praznik, dne 7. t. m. zjutraj potegnili iz Ljubljanice neznano, kakih 50 let staro utopljenko. Truplo ni moglo biti dolgo v vodi, ker je obleka še prav dobro ohranjena. Utopljenka je bila oblečena v sivo jopico z belimi rižami in črno krilo. Na trplu ni sledov kakega nasilja. Orožništvo je uvedlo preiskavo, da se ugotovi, kdo je utopljenka. Truplo so prepeljali v mrtvašnico v Dobrunjah .

⊙ **Policijski drobiž.** Aretirana sta bila dva Bosanca radi zločina zoper naravo. — V sredo zvečer se je priklatil v gostilno pri »Levu« na Gosposvetski cesti neki žepar, ki je izmaknil iz suknjiča Josipa Ažmana rjavo usnjato listnico z vsebino 780 Din in več pisem.

⊙ **Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.**

Maribor

☐ **Sestanek SLS** se vrši v nedeljo ob pol 16 v Lajtersbergu pri Mariboru (gostilna Prah). Pridite!

☐ **Socialni demokratje in doslednost.** Po »Volksstimme« napadajo socialni demokrati naše vodilne pristaše. Posebno piko imajo na poslanca Žebota iz enostavnega razloga, ker se obračajo delavci in železničarji v velikem številu na naše poslance. Najgrše priimke dajejo našim voditeljem. Posebno na shodih sociji napadajo naše može. Ali kadar socialistom voda teče v grlo pa so jim naši poslanci dobri. Tako se je te dni oglasilo pri našem mariborskem poslancu Žebotu več deputacij socialističnih železničarjev. Imeli so razne želje. Ko jih je poslanec opozoril, da bi se pač naj oglasili pri sodrugu Petejanu ali zavezniku Pivku, pa so se začeli opravičevati: E, pa Petejan nima nobenega vpliva, on nič ne doseže itd. Nočemo biti nelojalni, da bi vse zapisali, o čemer se »sodrugi« pritožujejo, ali gotovo je, da se v sili rdečkarji zelo radi obračajo tudi na »klerikalce«.

☐ **Mojstrsko delo.** Kipar-umetnik g. Ivan Sojč je dovršil stranski Marijin oltar za župno cerkev Št. Vid pod Ptujem. Na sredini je kip kronane Marije z detetom v naročju, spodaj dva angelčka. Levo in desno ob straneh pa sta skupini angelov-godcev. Ornamentika je moderna, ljubka in bogato pozlačena. Prijateljem cerkvene umetnosti je oltar na vpogled v nedeljo, dne 10. t. m. predpoldne v umetnikovi delavnici v Cankarjevi ulici.

☐ **Prireditev »Jadranske Straže« na Telovo** je krasno izpadla. Pester spored, sijajna udeležba in zelo dobro izveden aranžma, kar je predvsem zasluga g. nadsvetnika Kerševana. Prireditve so se udeležili veliki župan dr. Schaubach, mestni poveljnik general Dimitrije Spasić, podžupan dr. Lipold ter drugi zastopniki uradov. Sodelovala so razna pevska, sportna in telovadna društva. In tudi vrsta naših Orlov, ki je nastopila na drogu, se je izkazala!

☐ **Odhodnica gdč. Lubejeve in g. Bratuža.** Gdč. Lubejeva in g. Bratuž, dolgoletna člana našega gledališča in ljubimca mariborske gledališke publike, zapuščata letos Maribor. Narodno gledališče priredi obema v ponedeljek, 11. t. m. ob 20 v gledališču poslovilni večer, v katerem nastopita oba zadnjič na mariborskem odru v svojih najboljših ulogah. Vprizorila se bo opereta »Jesenski manever«. Dolžnost mariborskega občinstva je, da prisostvuje slovesu naših dveh ljubljencev, ki imata za naše gledališče zelo veliko zaslug, saj sta delovala tu požrtvovalno in nesebično dolgo let.

☐ **Mravlja in čriček.** Še samo danes in jutri predvaja Prosvetna zveza ta krasen film v tukajšnjem Apolo kinu. Življenje in usodo dveh deklet vidite: resne, pridne in marljive Marije in pa vrtoglave Eve! Oglejte si ta film!

☐ **Poroka.** V lepo okrašeni kapelici mariborskega gradu se je v sredo dne 6. junija t. l. vršila poroka g. inž. Alfonza Stergarja, prokurista tvrdke M. Berdajs, z gospodično Mafaldo Nassimbeni, hčerko mestnega stavbenika.

☐ **Umrl je** dimnikarski mojster Auer Franc, stanujoč na Ruški cesti 6, star 67 let. Pogreb bo jutri ob 16.

☐ **S strehe je padel** 42 letni zidar Čuček Peter, stanujoč na Aleksandrovi cesti 64. Padel je 5—6 m globoko in dobil pri tem notranje poškodbe.

☐ **Kap je zadela** v sredo popoldne knjigoveza Cirilove tiskarne g. Koračina. Prepeljali so ga takoj v bolnico.

☐ **Navdušeni kopalci.** Vzdolž ob Dravi si na mnogih mestih videl posamezne skupine vnetih kopalcev, ki so hoteli izkoristiti praznik Sv. Rešnjega Telesa. Pa niso dolgo vzdržali, je bila očividno Drava še prehladna. Mariborčani že težko čakajo, kdaj bo mestno provizorično kopališče na Felberjevem otoku gotovo.

☐ **Razočarani vlomilci.** Z železnim drogom so odprli glavna vrata kina Apolo, želeč si bogatega in izdatnega plena; nato so prišli v čakalnico, kjer stoji blagajna. Na vešč način so odprli blagajno, ki pa je bila — prazna. Kar pihali so menda od jeze, ki so si jo očividno hoteli ohladiti s tem, da so odnesli lastnici bifeja precej čokolade in poškodovali omaro. Zaenkrat torej niso imeli sreče neznani vlomilci.

☐ **Vse je hotel razbiti.** Neki L. J., stanujoč v Gozdni ulici 4, je tako razbijal in razgrajal v hiši, da je moral hišni gospodar po stražnika. Razbijač se je spravil celo nad okno in ga vrgel iz vega nadstropja po stopnicah. Oddali so ga v policijske zapore in še storjeno škodo bo moral poravnati hišnemu gospodarju.

☐ **Policijska kronika.** Izvršene so bile 4 aretacije (radi beračenja, javnega pohujšanja, vlačugarstva in razgrajanja). Prijav je cel kup (radi ogrožanja telesne varnosti, radi pretepa, neplačanega zapitka, nedostojnega vedenja, obrtnega reda, prekoračenja polic. ure in cestno policijskega reda).

☐ **Odda se** kakšnemu posestniku fant, tri mesice star. Naslov se izve v uredništvu.

Za duha in srce

Seksualna stiska današnjega časa

Univerzitetni profesor dr. Notthaft piše pod naslovom »Razvezanje nagonov in propadanje kulture« v znani reviji »Allgemeine Rundschau« od 12. maja t. l. med drugim sledeče:

»Danes se govori veliko o seksualni stiski našega časa. To more pač pomeniti samo: seksualne stiske so hujše nego so bile dosedaj, in se težje prenašajo. So ljudje, ki bi to hoteli naravnost utajiti. Kdor pa tako govori, nima oči, da bi gledal, ne ušes, da bi slišal. Ne da se tajiti, da je na eni strani spolno udejstvovanje otežkočeno, na drugi pa obstoja povečana spolna lakota, katera bi se tudi v ugodnejših razmerah ne dala nasititi. Med otežitve je predvsem šteti pri ženskah močni prirastek njihovega spola, ki je povzročen po vojski, katera je uničila toliko moških; ta otežitev se iz umevnih razlogov bolj težko čuti od mladih vdov, nego od neoženjenih. Za oba spola pa pridejo vpoštev predvsem otežkočenje sklepanja zakona, finančna stiska in stanovanjska mizerija. Kjer se pa zakoni sklepajo, vedeta zadnje imenovana činitelja k novomalthuzianizmu in tudi k zločinom zoper kaleče življenje. Vse te zavore, ki se postavijo na pot spolnemu udejstvovanju, pa postajajo tembolj nadležne, če je obenem zvišana seksualna pohota. Da je danes temu tako, pač ni treba še dokazovati. Vojska in revolucija sta človeštvo v tem oziru čisto podivjali. Uničevanje premoženja sili srednji stan, da daje svoje hčerke študirat za poklice, s katerimi si naj služijo kruh. Radi tega so pač danes deklice izpostavljene nevarnostim, katerim preje deklice tega stanu niso bile izpostavljene. Treba je v sramoto priznati, da te ženske iz srednjih in intelektualnih krogov ne gredo preprositm delavskim in kmetskim dekletom, ki so v službah, naprej z dobrim zgledom, ampak se ne ravno neznaten del obnaša še bolj razuzdano. Prosta ljubezen se ne kaže samo v novih čudnih odnosih med zaročenci, ampak razvila se je ponekod naravnost spolna pomešanost (promiskuiteta) in neka bolj »fina« prostitucija je danes številčno veliko bolj razširjena, nego »prosta« prostitucija. Mož in žena iz vseh družabnih krogov sta v nevarnosti, da zapadeta heterizmu in libertinizmu. Ker se pa povsod govori le o spolnosti in o spolni stiski, in se o tem tudi največ piše, je nastala tudi v m i š l j e n a spolna stiska. Tu imamo opraviti z modno boleznijo, ki je še veliko bolj pogubna, nego dejanska spolna stiska. Ta vmišljena stiska draži in deluje s satansko silo. Vera, narodnost, narodova moč, zakon in javna nravnost so skrajno ogrožena in bodočnost leži pred nami v temnih barvah. Tukaj ne pomagajo seveda nobene moralne pridige, ki jih taki ljudje itak ne poslušajo in na katere tudi ne delujejo, tu ne pomagajo nobena dobro mišljena akademična predavanja o spolnih boleznih in tudi nobeni pozivi na ljubezen do naroda, ampak tukaj pomaga samo metla. Država ima v prvi vrsti dolžnost, da se zoperstavi vsem javnim pojavom razuzdanosti, kakor je to z uspehom storila po spolni razdivjanosti 30 letne vojne. Temu se mora seveda pridružiti javno socialno skrbstvo v najširšem obsegu, da se odpravijo najbolj težeče stiske modernega pridobitnega življenja. Če se odstranijo činitelji, ki otežujejo splošno javno brezmravnost, potem šele bo vzgoja bodočega pokolenja mogla zastaviti svoje delo v plodovita tla. Potem bo spolna stiska premagana.«

Te besede so gotovo vredne največje pozornosti in uvaževanja.

Gustav Strniša: Dedek Jež. Ljubljana 1928. Založil »Dom. prijatelj«. — Veselemu pojavu, da se v poslednje čase množe mladinske pesniške zbirke, sledi zdaj resnično vesel pojav v naši mlad. književnosti — Dedek Jež. Gustav Strniša je eden izmed onih redkih, ki tiho sodelujejo pri skoro vseh mladinskih listih, ki se do danes — ko ni več med mladimi — še ni čutil časa, da bi stopil na plan z lastno zbirko, a ki je zato med tem, ko so drugi z hruščem in truščem delali reklamo zase, ustvarjal umetnine. 22 pesmi v Dedku Ježu priča v dokajšnji umetniški kakovosti svojega očeta, o njegovem poznavanju otrokove duše ter o mojstrskem obvladanju jezika. Mogoče, da je Strniša preplodovit. Vsaj nekatere pesmice pričajo o tem. Tuintam bi človek želel, da bi bile bolj klene. Meni subjektivno ugajajo in držim, da bodo tudi mladini naslednje pesmice: »Pomladanska«, »Kraljica Snegulčica«, »Očka Janezek«, »Mrak«. Zelo posrečeno je z lesorezi ilustriral zbirko Elko Justin. Te zbirke sem izmed poslednjih naših najbolj vesel. Nekaj je v njih, česar v vseh naših mladinskih pesnitvah pogrešam — topla iskrenost. — Danilo Gorimšek.

Božidar Kunc nagrajen od Yugoslav Circle v Newyorku. Yugoslav Circle v Newyorku je svoj čas razpisal nagrado 25.000 Din, ki mu jih je dal na razpolago violinist Zlatko Baloković za najboljšo jugoslovansko kompozicijo za violino in orkester. Razsodišče, ki je obstojalo iz treh amerikanskih glasbenih strokovnjakov, je prisodilo nagrado mlademu zagrebškemu komponistu in klavirskemu virtuozu Božidarju Kuncu. Nagrajeno kompozicijo bo Zlatko Baloković izvajal na svojih koncertih po Ameriki.

*

»Der Fall Mauriziusc od Jakoba Wassermanna, ki je izšel že v 25.—40. izdaji, se razkričuje kot najboljši nemški sodobni roman. Če bi temu res bilo tako, bi bilo treba obupati tako nad nemškim romanom kakor nam nemškim narodom. Vsebina romana je sama moralna gniloba, vse osebe so patologične, telesno in moralno bolne, z izpačenimi čuvstvi in nagoni. Če bi šlo zgolj za realno opisovanje dejanskih razmer v višjo umetno in imanentno svrho, bi nič ne rekli, toda pisatelj ne pokaže prav nobene svetle točke iz tega kaosa samih perverznih pregreh in nagnenj. Roman je samo spričevalo časa, kako izvestni del sodobne družbe naglo gnije in se razkraja.

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Sobota, 9. junija: PUSTOLOVŠČINE DOBREGA VOJAKA ŠVEJKA. Premijera. Izven.
Nedelja, 10. junija: PUSTOLOVŠČINE DOBREGA VOJAKA ŠVEJKA. Izven.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Sobota, 9. junija: FAUST. Ljudska predstava pri zniž. cenah. Izven.
Nedelja, 10. junija ob 15 pop.: ČARDAŠKA KNEGINJA. Ljudska predstava pri znižanih cenah, Izven.

Mariborsko gledališče

Sobota, 9. junija ob 20. uri: PLES V MASKAH. C. Kuponi. Zadnjikrat. Gostovanje ge. Mitrovičeve in ge. Štagljar-Kogejeve.
Nedelja, 10. junija ob 20. uri: PUŠČAVNIKOV ZVONČEK. Kuponi.

*

Stilmondski župan je bila v tej sezoni zadnja drama, s katero so prošli torek gostovali v ptujskem gledališču člani ljubljanske drame. Nosilec glavne vloge g. Levar je s svojo visoko umetniško interpretacijo podal glavnega junaka te Maeterlinckove drame tako dovršeno, da je vse zadivil. Tudi ostali igravci: g. Kralj v vlogi vrtnarja Klausa, gdč. Mira Danilova kot hči, g. Rogoz kot zet župana in nemški poročnik ter g. Skrbinšek kot nemški višji častnik so igrali brez izjeme dovršeno. Dramatično društvo je ob zaključku poklonilo g. Rogozu kot vodji gostovanj in gdč. Danilovi venec. Župan stilmondski je bil po splošni sodbi višek letošnjih predstav v našem gledališču. Ptujska publika pa je zopet brijlirala s svojo nenavzočnostjo. Je pač nepoljšljiva in ljirala s svojo nenavzočnostjo. Je pač nepoboljšljiva in ji je teater deseta briga. Ko ga več ne bo, kar se zabavljanje po oštarijah. Kako odkritosrčno bo to vzeti, dokazuje obisk letošnjih predstav. Stilmondski župan je po svojem obisku živ dokaz, kje in kako »leže na tleh Slovenstva stebri stari...«
Naznanila.

*

Češko gledališče na Dunaju. Ravnatelj olomuškega gledališča, Drašar, se pogaja na Dunaju za najem gledališča »Apollo« za svoj operni in dramski ansambl. Edino oviro pri pogajanju dela samo vprašanje dolgov, ki bi jih bilo treba prevzeti od prejšnjih lastnikov. Če pogajanje uspe, bo češko gledališče otvorilo sezono kot stalno gledališče, dne 1. septembra. Češko gledališče bi bilo na Dunaju, kjer živi nekaj sto tisoč Čehov, velikega kulturnega pomena.

Cerkveni vestnik

Ljubljana.

Pri oo. frančiškanih bo procesija sv. Rešnjega Telesa jutri ob 8. zjutraj. Sprevod pojde po Miklošičevi cesti pred sodnijo (I. blagoslov), od tod po Tavčarjevi ulici, Dunajski cesti in Šelenburgovi ulici pred uršulinsko cerkev (II. blagoslov), nato po Gradišču in Rimski cesti na Valvazorjev trg (III. blagoslov), potem po Vegovi ulici, Kongresnem trgu in Wolfovi ulici na Marijin trg (IV. blagoslov). — Svete maše bodo: od pol 5 do pol 8 vsake pol ure, potem ob pol 9, takoj po procesiji in ob 11.

Procesija sv. Reš. Telesa pri sv. Krištofu se vrši v nedeljo zjutraj po slovesni sv. maši, ki se prične ob pol 6. Pričetek procesije ob četrt na 7.

Maribor.

SPORED PROCESIJE
V ŽUPNIJI MATERE MILOSTI V NEDELJO, dne 10. t. m.

Ob 7 je slovesna služba božja, nato procesija, ki se pomika po Aleksandrovi cesti do Tomšičevega drevoreda in po Ciril-Metodovi ulici. Spored procesije je sledeč: 1. Šole: Lajtersberg-Krčevina, deška osnovna II., deška osnovna I., dekliška osnovna IV., dekliška meščanska. 2. Društva: Kat. Omladina z godbo, Krščanska ženska zveza, Izobraževalna društva: Melje, Lajtersberg, Krčevina, moški z zastavo, vojaštvo z godbo, mladeniška Mar. družba, dekliška Mar. družba, Filumenke, cvetličarice, pevci, duhovščina z Najsvetejšim, dostojanstveniki, Vincencijeva družba, žene z zastavo. — Verniki ob ulicah, kjer se pomika procesija, naj pokažejo spoštovanje do presv. R. T. s tem, da okrase in razsvetle okna. Občinstvo se naproša, da ne trga procesije s prehodi čez ulico. Krščanski takt pa zahteva, da verniki pokleknejo, ko gre mimo Najsvetejše.

Prireditve in društvene vesti

Vsaka objava pod tem naslovom se mora plačati in sicer prvih 15 besed po 25 par, vsaka nadaljna beseda po 3 Din.

Ljubljana

Spored javne telovadbe Orla Krakovo-Trnovo, ki se vrši v nedeljo 10. junija na društvenem telovadišču (Karunova ulica 14): 1. Mladci: proste vaje za l. 1928; 2. članice: krožkove vaje; 3. člani: proste vaje za l. 1928; 4. Mladenke: proste vaje; 5. drog, skoki čez konja; 6. Orliči: proste vaje za l. 1928; 7. članice: vaje v sedmorici; 8. bradlja; 9. Mladci: dihalne vaje; 10. Gojenke: Igrica, — člani: skok ob palici; 11. člani: vaditeljske vaje; 12. Orliči: vaje s puškami; 13. skupina. Po telovadbi: koncert. Sodeluje godba Železn. glasbenega društva »Sloga«.

Šišenska prosveta priredi v nedeljo 10. junija izlet na Vrhniko. Odhod ob 7.50 z glavnega kolodvora.

Poselska zveza ima v ponedeljek 11. t. m. ob 5. uri zjutraj sv. mašo na Rožniku.

Maribor.

Orli starešine! Danes ob pol 19 telovadba. Točno in polnoštevilno!

Ostali kraji.

Odsek »Orel« Verd pri Vrhniki priredi v nedeljo 10. t. m. ob pol 4 popoldne javno telovadbo na svojem telovadišču v Matjaževki. — Prijatelji orlovstva vabljeni! — Odbor.

Krško. Gasilno društvo priredi 10. junija ob treh veliko letno veselico. Priznano dobra vina. Posetite to prireditev polnoštevilno!

Cerkveni pevski zbor na Igu priredi jutri v nedeljo spevoigro »Kovačev študent«. Vabljeni prijatelji petja.

Gasilno društvo Laverca vabi na vrtno veselico v nedeljo 10. junija pri Ivanu Ogrinu. V slučaju slabega vremena se preloži na prihodnjo nedeljo.

Darovi za Bolgare

Prejeli smo dalje naslednje prispevke za po potresu prizadete Bolgare: Usmljene sestre Marijin Dvor Radeče Din 500; Stanko Premrl Din 100; Jos. Pavlin Din 60; učenka Uršulinske šole Din 20; Rudež Leopold, Morsbach Din 20; Marija Embrozeli, Morsbach Din 20; neimenovan Din 20; neimenovana Din 10; neimenovana Din 10; neimenovan Din 10. — Skupna vsota vseh doslej po »Slovencu« nabranih darov znaša Din 27.987.

Poizvedovanja

Našla se je srebrna ura na državni cesti Črnuče-Trzin. Kdor jo je izgubil, naj povpraša v pisarni zav. družbe »Jugoslavija«, Ljubljana, Dunajska cesta.

Izgubila se je v četrtek, dne 7. t. m., zlata zapestna verižica. Pošten najditelj se prosi, da jo odda proti dobri nagradi Cegnarjeva ulica 10/I.

Nikdar ne boste obžalo ali

da ste si omislili najboljši

šivalni stroj

Gritzner in **Adler**

in **kolo.**

V najkrasnejših opremah v zalogi samo pri

Jos. Petelincu

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika.
15 letna garancija. Pouk vezenja brezplačen.

Objava igralcem srečk državne razredne loterije

Drž. razredna loterija obvešča tem potom igravce-kupce njenih srečk, da bo za 16. kolo njenih srečk po višjem odobrenju gospoda ministra poljedelstva in voda veljal prejšnji loterijski načrt, ki je veljal za 14. kolo srečk.

Žrebanje srečk 16. kola se bo vršilo, kakor sledi:

I. razred 9. julija 1928.
II. razred 7. avgusta 1928.
III. razred 7. septembra 1928.
IV. razred 8. oktobra 1928.
V. razred od 10. novembra do zaključno 6. decembra 1928.

Za to 16. kolo srečk se bo izdalo 250.000 celih srečk, tiskanih v 125.000 komadih v duplu s 125.000 dobitki, kar znači, da **vsaka druga srečka mora biti izžrebana z dobitkom.**

Iz pisarne državne razredne loterije LBr. 7547 od 1. junija 1928 v Beogradu.

Pisarna
tvrdke
J. Globočnik in drug
Ljubljana
se je preselila iz
Gosposke ulice štev. 7
v Nunsko ulico štev. 17/I.
Telefon 2403. Poštni predal 106.

FIAT auto
Type 510, HP 24/38, 6 sedežni, v dobrem stanju
se proda.
Vprašanja nasloviti na upravo lista pod „Fiat 510".

SALDA-KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

NOVO!
Velesejem paviljon J
Oglejte si tam za Vaš dom nov izum okna in vrat, kateri izdelek je nad 100% boljši v konstrukciji in praktičnejši od običajnih oken in vrat. Cena ne presega cen dosedanjih običajnih izdelkov.
Izdeluje mizarska tvrdka
JOŽEF ŠENICA
Ljubljana
Dunajska c. Bežigrad 6

Mnogim še ni znano,
da želodčne in črevesne bolezni, glavobol, nervozo, pomanjkanje spanja, slab tek, zlato žilo, povzroča slaba prebava, katero najučinkovitejše odpravi znani eliksir FIGOL. Prepričajte se tudi Vi, da preizkušena zdravilna specialiteta FIGOL eliksir uredi prebavo in Vam vrne zdravje. FIGOL izdeluje in razpošilja po pošti proti povzetju z navodili uporabe
lekarna dr. Semelić, Dubrovnik 2.
Originalni zaboček s 3 steklenicami 105 Din, z 8 steklenicami 245 Din, 1 steklenica 40 Din.
Mnogobrojne zahvale sem dobivam vsak dan o izvrstnem učinkovanju Figola.

PEČ „MONOLIT"
najcenejša, najizdatnejša.
Velesejem, koja 670.
Zaloga Lutzovih peči
ING. GUZELJ
Ljubljana VII., Jernejeva cesta 5.
Ravnotam Voithove male turbine in Conz-ovi elektromotorji. — Telefon 3252.

L. Mikuš - Ljubljana
priporoča svojo zalogo dežnikov, solnčnikov in sprehajalnih palic
Popravila točno in solidno

ALPAKA Vodlina — **SREBRO** znamka
Dobi se v vseh trgovinah, ki se pečajo s prodajo tega predmeta.
Jedilni in namizni pribor
zaloga in razpošiljalnica za Jugoslavijo
SREČKO PODGORNIK, Maribor, Maistrova 3.
Razstavlja na Ljubljanskem velesejmu v dependanci Češkoslovaškega paviljona.

PRIPOROČAMO VAM,
da si naročite
„Puch" kolo
ki je najboljše!
Dobi se po solidni ceni in tudi na obroke le pri tvrdki
IGN. VOK
Ljubljana, Tavčarjeva ulica 7.

Spalnice
in vse drugo pohištvo v najmodernejšem slogu izdeluje mizarska tvrdka
Jakob Skrbinc,
Vižmarje, Št. Vid nad Ljubljano
Solidne cene! Garantirano blago! Pav. E

Nova opekarna - pečarija na Crnučah
Zidna opeka prvovrstna.
Lončene peči — štedilniki.
Interesente vabi na ogled.
Se priporoča
Fr. Jerko

Restavracija „Miloš Veliki"
Lastnik Miloš Bušelić
Makarska, Dalmacija
Biser Dalmacije
Najpriljubljenejše kopališče na Jadranu. Kopalna obala nad 1 km dolga. Fini morski pesek. Kopališče posečajo v sezoni mnogobrojni tujci. Dnevni pension s sobo Din 55-60. Pogled na Makarsko s kopališčem se vidi v izložbi tvrdke Breznik & Fritsch, trgovina z železnino, Ljubljana

Domači vrt
Spisal M. Humek.
Broš. 33 Din, vez. 40 Din. — Knjiga se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Sveta življenje in vrvenje

K pravdi o zdravilu proti raku

Pred letom dni je prišla k meni v ordinacijo še ne 20letna deklica, polna življenja, in mi pokazala na plečetu podolgasto znamenje, ki da obstoja že nekaj let, v zadnjem času pa da se veča in jo srbi. Domači zdravnik jo je poslal, da ji to operiram. Košček izrezanega znamenja sem poslal v mikroskopično preiskavo, katere rezultat se je glasil »**sarkom**«, t. j. raku podobno obolenje. Tri mesece na to se je pokazala v pazduhi bula, ki sem jo tudi operiral; mikroskopični izvid isti kot prvič. Povabil sem dekličinega očeta k sebi in mu razložil hčerkino obolenje ter tudi omenil, kako se bo bolezen razvijala in kakšen bo njen konec; storiti sem toraj moral to, kar je nam zdravnikom najtežje in kar nam tako strašno greni veselje nad našim poklicem: očetu sem proglasil smrtno obsodbo nad njegovo mlado hčerko. Danes je ta deklica že več mesecev v grobu, kljub temu da je iskala pomoči tudi pri gornjeavstrijskem Zeilesu, o katerem so zagnali glas, da ozdravi vse bolezni, tudi raka.

Take in podobne reči doživljamo zdravniki, zlasti operaterji, dan za dnem. Pri vsakem takem slučaju se vedno znova prepričamo, kako slabotna, da, ničeva je naša umetnost in naša veda, kadar stojimo pred rakom. S kakšnim veseljem, s kakšnim triumfom bi torej pozdravili odrešenika, pa naj pride od koder koli, ki bi nam dal orožje proti tej bolezni, da bi ga uporabljali pri tistih, ki se zatekajo k nam v svoji nevolji, da bi pa to orožje bilo v prid tudi nam samim, kadar nas zagrabi ta usoda. In če bi bil ta odrešenik naš človek, Slovenec, naš ponos bi bil brezmejen, slovenski narodič pa v tem trenutku najsrečnejši in najslavnejši, ker bi dal svetu sina nesmrtnika, nalik Francozu Pasteurju, ki je dal človeštvu cepivo proti steklini, Angležu Listerju, katerega antisepsa je omogočila ogromen razmah moderne kirurgije, Nemcu Ehrlichu z njegovim salvarsanom proti sifilis in Röntgenu z njegovimi žarki, Rusu Mečnikovu, znanemu biologu itd., ker bi pač ta naš človek dal človeštvu nekaj, kar iščejo najrazboritejši duhovi vsega sveta že stoletja, kar je ravno zadnja leta stalno na dnevnem redu pri vseh posvetovanjih zdravniških organizacij vseh narodov, ne da bi mogli z mrtve točke: t. j. najti zdravilo proti raku. Niti tega še ne vemo, kaj ga povzroča.

Zdravniki torej nikakor ne moremo biti »neizprosni nasprotniki« gospoda Poljšaka in njegovega zdravila, kakor to trdi g. Poljšak v »Slovencu« dne 27. maja. Res pa je, da smo skrajno skeptični, to pa radi tega, ker smo se že tolikokrat prepričali, kako kratka je slava vseh dosedanjih »sredstev proti raku«, kako trhla umetnost Höller Hansa, Zeileisa in podobnih »reševalcev« človeštva pred rakom. In da je »**razlog nasprotovanju** (zdravnikov seveda) **v egoističnem in materialističnem vzgojnem sistemu na vseh šolah tega veka**«, podčrtava gospod Poljšak v svojih izjavah! Da ta težki očitek zdravniškemu stanu osvetlim, naj priobčim sledeči dve pismi:

Velecenjeni gospod učitelj! Čital sem članek v »Slovenskem Narodu« o Vašem zdravljenju. Mene prav posebno zanima stvar o raku. Prosim Vas, da mi pošljete primerno količino Vašega zdravila in navodila, ker želim Vaše zdravilo in Vašo metodo preizkusiti na bolnikih kirurškega oddelka mariborske bolnice. Ravno sedaj imam več takih slučajev raka, ki bi bili prav primerni za opazovanje: 2 slučaja raka na obrazu, 1 na dojki, 1 na debelem črevesu. O svojih opazovanjih bom poročal v zdravniških krogih. V nadi, da moji prošnji ustrežete, Vas lepo pozdravlja udani dr. Černič, specijalist za kirurgijo. V Mariboru, dne 16. 5. 1928.«

Odgovor: »Velecenjeni gospod primarij! Na Vaš cenjeni list z dne 16. t. m. odgovarjam sledeče: Veseli me, da se zanimate za stvar, ki je pa že preizkušena. Razni gospodje zdravniki — specijalisti in profesorji — se tudi zanimajo prav resno za novo iznajdbo ter novo metodo o zdravljenju, tako da jim zelo ugajajo vidni uspehi pri vseh bolnikih in tudi najtežjih slučajih. Preparatov pa ne morem pošiljati naokoli, radevolje pa sprejmem vse rakaste bolnike v lečenje, morajo pa stanovati v Celju. S 1. junijem se tu naseli tudi moj zdravnik, šef sanatorija. Z odličnim spoštovanjem Poljšak. NB! Preparata ne morem poslati posebno še iz tega razloga, ker ta ne obstoji iz enega mazila, temveč je sestavljen iz raznih preparatov, pri katerih je treba uporabljati poseben ključ, kateri ni tako enostaven. Celje, dne 19. 5. 1928.«

Ne vem, kje je tu neizprosno nasprotstvo, še manj mi je jasno, kje egoizem in materializem, ko prosim gospoda Poljšaka, da mi pomaga zdraviti nesrečneže v splošni bolnici v Mariboru, od katerih nimam prav ničesar, kar je gospodu Poljšaku gotovo znano, in ki so obenem navadno nemaniči — dočim jih g. Poljšak zahteva v Celje. Sploh ne vem, kako si gospod Poljšak zadevo predstavlja; menda vendar ne tako, da bodo stotisoči takih bolnikov s celega sveta hodili se zdravit v Celje h gospodu Poljšaku. Sicer pa o tehnični izvedbi zdravljenja raka in drugih bolezni, ki jih našteva gospod Poljšak v svojih izjavah, zaenkrat še ne more biti govora. **Prvo in glavno marveč je to, kaj je na zdravilu gospoda Poljšaka proti raku in drugim boleznim!** To temeljno vprašanje je še popolnoma nerešeno. Kar se je dozdaj slišalo, so subjektivne trditve in želje gospoda Poljšaka in njegovega kroga.

Kar sem storil v svojem pismu, to ponavljam danes javno: **Gospod Poljšak! V imenu trpečega človeštva Vas prosim in vabim, da pridete v Maribor in prinesete svoje zdravilo s seboj. Kirurški oddelek mariborske splošne bolnice Vam da vsak čas na raku in podobnih boleznih bolne na razpolago, ozdravite jih in jaz bom prvi, ki Vam bom pel slavo do neba. Za tajno Vašega preparata in Vaše metode Vam nudim kakršnakoli hočete jamstva!**

Primarij dr. Mirko Černič,
specijalist za kirurgijo v Mariboru.

Liga narodov zoper mednarodne ponarejevalce bankovcev

Ponarejanje bankovcev je zavzelo tak obseg, da je bila slednjič prisiljena celo Liga narodov, da se bavi s tem vprašanjem, posebno odkar so odkrili na Madžarskem nečedno afero, da je država sama v »patriotične« namene ponarejala bankovce tujih držav.

Svet Lige narodov je že decembra 1926 sklenil, da se sestavi meddržavni odbor, ki naj prouči problem ponarejanja denarja in pripravi načrt tozadevne mednarodne pogodbe. Predsednik tega odbora je bil g. Viljem Pospišil, guverner češkoslovaške Narodne banke.

Odbor je mnenja, da se da ponarejanje bankovcev preprečiti le s pomočjo meddržavne organizacije. V interesu vsake države kakor tudi vsakega posameznika je, da se čim najenergičneje pobija ponarejanje denarja. Promet z bankovci je danes ogromno narastel. Bankovci ene države se prav lahko zamenjajo na ozemlju drugih držav in v inozemstvu občinstvo zelo težko razlikuje pravi tuji bankovec od ponarejenega. Mednarodni lopovi to prav dobro vedo in so zato njih organizacije razpredene čez več držav. Ponarejene bankovce po navadi razpečujejo po tujih državah, kjer jih občinstvo natančno ne pozna. Razen tega je tujcu lažje razpečavati ponarejeni papir v inozemstvu, ker se lažje umakne zasledovanju in raziskovanju kot domačin, katerega le več ali manj poznajo.

Zadnji čas je bil, da so se države združile proti internacionali teh zločinskih tolp. Odbor Lige narodov se je obrnil na vse narodne banke sveta za podrobna poročila o ponarejanju bankovcev in je na podlagi njih spoznal, kolike važnosti je takojšnja mednarodna odpomoč.

Najprej je treba spremeniti mednarodno zakonodajo, tako da ponarejevalec denarja ne bo mogel v prav nobeni državi uiti zasledovanju. Obenem bodo morali obstojati povsod zelo strogi zakoni, na podlagi katerih noben ponarejevalec ne bo mogel uiti zasluženi kazni. Tudi je treba tozadevno zboljšati policijo.

Po načrtu novega zakona, ki naj se uvede v vseh državah, pa ni strogo kaznjivo samo ponarejanje bankovcev, temveč tudi njih uvoz in izvoz, kakor celo samo njih posest, z namenom razpečavanja, naravno ako dotični ve, v kake namene naj služi ta denar, oziroma mu je znano, da je ponarejen. Enako je kaznjivo vsako spreminjanje ali predrugačenje kovinskih novcev, kakor tudi bankovcev, z namenom, da se poveča njih vrednost.

V mnogih državah se tudi kaznuje barvanje kovinskih novcev (n. pr. spreminjanje srebrnih, nikljastih ali bakrenih novcev v zlatnike). Odbor ni bil mnenja, da je treba kaznovanje tega barvanja mednarodno pobijati, ker prav za prav v takem slučaju izvirni novec še vedno obstoja po vsej svoji osnovi. Vzrok, da takega ponarejanja ni sprejel v načrt mednarodne konvencije, je pa menda tudi ta, ker je tako varanje mogoče le v posameznih slučajih in ne more nikoli zavzeti večjega obsega in je mogoče le pri nepismenem in zelo nekultiviranem prebivalstvu.

Težke kazni so pa predvidene za izdelovalce strojev za ponarejevanje denarja. Kazni za ponarejevanje tujih bankovcev bodo doslej ravno tako velike kot za ponarejevanje domačih. Ves zaseženi ponarejeni denar, kakor tudi pripomočki, s katerimi se je izdeloval, se izroči na zahtevo narodni banki one države, koje denar se je ponarejal. Br.

Ali služi znanost miru?

Ameriški zgodovinar Henrik W. van Loon piše v newyorškem »Plain Talk«:

Ko je poveljnik Byrd po svojem poletu preko Oceana pristal v solnčni Franciji, so ga pozvali, naj množici govori. Rekel je med drugim: »V 20. ali 30. letih bo redni zračni promet med Evropo in Ameriko popolnoma urejen. Veseli nas, da spadamo med pijonirje tega velikega dela za mednarodno zbližanje in prijateljstvo. Mi vsi smo sli miru in prijateljstva. Kadar bodo vsi narodi zvezani med seboj po mednarodnih zračnih potih, vojna ne bo več mogoča in vsečloveško bratstvo se bo uresničilo.«

Ta Byrdov govor so brzojavili v Ameriko, a naslednje jutro so prinesli listi intervjuve z vojaškimi izvedenci, ki so opozarjali na nevarnost, ki preti našemu narodnemu obstoju po uspešnih oceanskih poletih. Pozivali so kongres, naj dovoli milijarde, da se zavarujemo proti morebitnim zračnim napadom.

Večina učenih profesorjev, ki so poučevali zadnjo svetovno vojno, soglašajo v tem, da bi bila izostala, ako ne bi bilo brzojava. Pred sto leti, v dobi kurirjev, bi bilo dospelo poročilo o sarajevskem atentatu v oddaljenejše dele sveta, kakor v Petrograd ali Christianijo, šele dva do tri tedne po dogodku. Potekel bi bil mesec, predno bi bil kdo doznal, kako mislijo o morebitnih posledicah drame v Stockholmu ali Madridu. V modernih razmerah so bile pa naenkrat vse brzojavne napeljave v Evropi nabite z razburjajočimi vestmi. Poročila so se prehitevala in si nasprotovala in prejemniki si o resnici niso bili na jasnem odnosno jim je bilo svobodno, da si jo tolmačijo, kakor jim najbolj prija. K temu je prišla še zmeda, ki jo povzročajo prestave iz enega jezika v drugega. Ako bi tedaj še ne bilo elektromagnetičnega brzojava, bi bilo nekaj tednov mirnega posvetovanja zadostovalo, da bi se bila našla pot iz težavnega položaja.

Zanimivo je čitati v starih listih poročila, kako sta si kraljica Viktorija in predsednik častitala, ko se je bil položil prvi podmorski kabel, ter naglašala, da naj »čudovita električna iskra njune dežele in ves svet za vedno združi«. Morse je imel gotovo najboljši namen, toda njegova iznajdba je nosila v sebi polno slabih možnosti.

Noblovo ime je po njegovi ustanovi vsemu svetu znano. Ta ustanova podeluje nagrade tistim, ki kaj izrednega store za napredek človeštva. Nobel je bil blagosrčen mož in ko je iznašel dinamit, si je obetal z njim za človeštvo velike reči. Novo sredstvo naj bi bilo blagoslov za farmarja, ki bi z njim trebil štore in skale. Življenje rudarjev naj bi postalo varnejše in srečnejše. Dinamit naj bi bil blagodat za industrijo. Toda neizogibni vojaški strokovnjaki so se lotili dela in dinamit je postal sredstvo za odpošiljanje ljudi na oni svet. Stari Nobel pa je zapustil denar, ki so mu ga nesle tovarne, za človekoljubne namene, da bi tako s svojo iznajdbo vsaj posredno koristil človeštvu.

In kako čudovite stvari so si obetali od smodnika! Postal naj bi zaveznik demokracije ter osvobodil kmeta izpod nasilnega gospodstva roparskih vitezov. Vprašajmo tiste, ki so prišli živi iz zadnje vojne, kako koristna iznajdba je smodnik!

Pozabiti ne smemo starejšega brata današnjega letala, balona. Ko so prvi trije potniki — kozel, gos in petelin — srečno prišli iz zračnih višin, se je svet silno radoval. Kar so storile te živali, zmore tudi človek. In kmalu so Montgolfieri udobno pluli od enega konca Evrope do drugega. »Zrak« — tako so govorili prijatelji človeštva — »je široka vozna cesta, ki je last vseh. Kmalu ne bo več nobenih meja in mogočni zrakoplovi bodo pluli od pristanišča do pristanišča in nosili sporočila miru in dobre volje.« — Zbiralci starih tiskov se danes zelo zanimajo za serijo krasnih barvastih bakrorezov iz prve polovice francoske revolucije. Ti bakrorezi nam kažejo balone, ki so jih uporabljali zatirani Francozi v svoji vojni proti pristašem zastarane aristokracije. Novi trebušasti mirovni sel je kmalu postal novo uničevalno vojno sredstvo. In to ulogo je ohranil do danes.

Vrsta je brezkončna. Vse, kar se je izpočetka namenilo blagodejnim ciljem, se je izpremenilo v orodje smrti ali v pomočnika krutosti in krivice. In sedaj, ko je nadaljni znanstveni razvoj odvisen le še od potrpljenja in denarja, naj nam Bog pomaga!

Sven Hedinovi načrti

Dr. Sven Hedin odpotuje iz Berlina v Stockholm. V Evropi ostane vsega največ tri tedne, da nabavi vse potrebne nove znanstvene in druge pripomočke, nato se pa vrne v centralno Azijo.

Potovanje v Evropo se je razvijalo precej spešno. Dne 6. maja je odšel dr. Hedin iz Urumčija v severnozapadni smeri, prekoračil pri Čugučaku kitajsko-rusko mejo in se odpeljal s parnikom iz Semikalatinska po Irtišu v Omsk. Do Berlina je rabil natančno štiri tedne.

Vrnitev ne bo šla tako hitro od rok; kajti prekladati bo treba obsežno prtljago, med katero bo po vsej priliki par avtomobilov. Težaven bo posebno prehod preko gorovja Dšair, preko katerega vodi pot v Hsin-Čian. Topot bo spremljal dr. Hedina švedski astronom dr. Ambolt, ki tačas izpopolnjuje svoje znanje o zemeljskem magnetizmu in nihanju; dalje neki švedski zoolog in pa filmski operater Lieberenk.

Za dopolnitev in razširjenje ekspedicije, ki se peča v prvi vrsti z geografsko-geološkimi in arheološkimi vprašanji, se ni mogel izbrati primernejši čas. Sedaj se namreč nahajajo posamezne ekspedicije v Ecingolu, Čarkliku, Kuči in Umručiju; ostalih pet ekspedicij pa se giblje v sledečih smereh: tri kitajske proti Tienčanu (Nebeško gorovje), puščavi in Altaju (Kuldši); obe švedski ekspediciji pa pod vodstvom dr. Norina proti Zob-noru in pod vodstvom dr. Bergmanna proti Karukti. Dosedanji uspehi ekspedicije so zelo zadovoljivi; tudi zdravstveno stanje članov je prav dobro.

Gospod Modrijan misli, da se mu je izkazala usluga a...

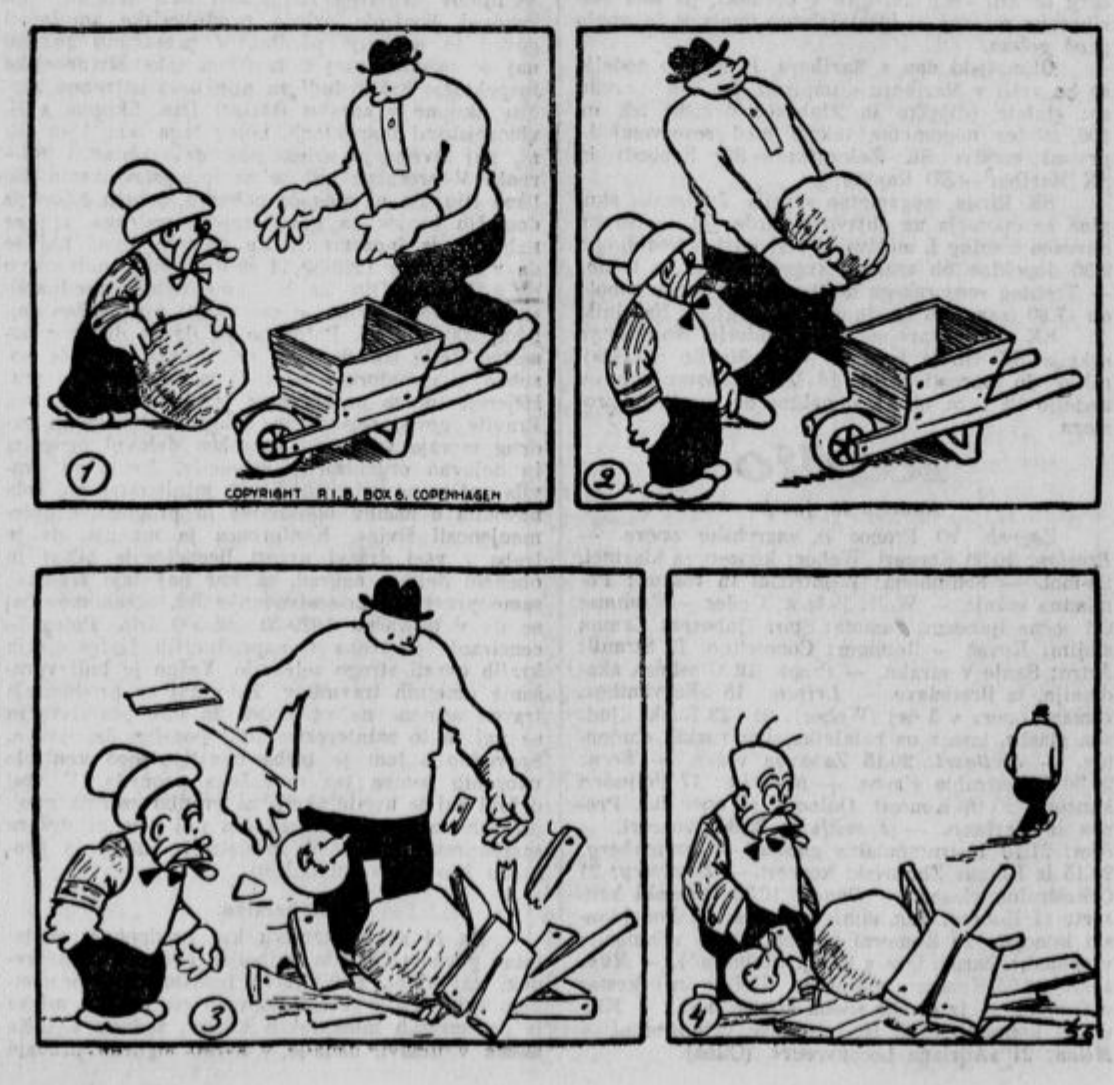

Prekobalkanska železnica

Atene, 8. junija. (Tel. »Slov.«) V atenskih prometnih krogih je vzbudil splošno pozornost načrt, po katerem naj se zgradi transbalkanska železniška proga Tirana—Carigrad, ki bi imela na zapadu zvezo z progo Bari—Rim, na vzhodu pa s progo Anatolija Bagdad. Ta velikanski načrt je trenotno predmet dejanskih posvetovanj. Izvedla naj bi ga neka italijansko-angleška finančna skupina, kateri bi se pridružile države, ki bi bile z novo progo v stiku. Za angleškim in italijanskim tiskom se je zadnje dni pečal s tem načrtom tudi grški, ki je spomnil na to, da je bil neki Solunčan po imenu Allatini, ki se je prvi že l. 1909 pečal s to mislijo in bil za izvršitev te železnice.

Dejansko so za vse podjetje že izvršeni načrti, karte in proračuni. Nova železniška proga bi imela svoj izhod v Draču. Odtod pa bi se obrnila v Tirano. Ob zapustitvi Albanije bi prešla v grško Macedonijo. V Solunu bi prešla v že obstoječo progo Solun—Dedeagač—Carigrad. Tako bi prišel potnik iz Rima v Carigrad v 48 urah. Pri vožnji iz Londona v Carigrad pa bi se prihranilo 21 ur. Če bi se izvršil tudi predor pod Bosporom, bi bila Evropa zvezana z Azijo in bi mednarodni vozovi prišli v najkrajšem času prav do Indije. Dejansko se že dela na realizaciji tega načrta.